

DOMOLJUB

Iz haja vsaki četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisat in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“ — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 45.

V Ljubljani, dne 11. novembra 1915.

Leto XXVIII.

Za begunce!

V tretje se je z vso silo zagnal Lah proti našim četam in z neizmerno množino streliva in z veliko premočjo vojaštva izkušal prebiti naše vrste. V peklenškem ognju je vztrajala neustrašeno kakor skalen zid četa naših vojakov in Italijani niso imeli po dolgotrajnem, štirinajst dni trajajočem boju drugega uspeha, kakor velikanske kupa mrličev in nešteto ranjenecv. Premakniti se pa niso mogli takorekoč niti za korak. Ko hvaležnosti polni do Boga in zaupni v neomajljivo moč in neustrašen pogum naših branilcev gledamo v bodočnost v trdi nadi, da se Lahu ne posreči dalje prodreti v našo zemljo, se pa obenem z žalostjo v srcu spominjamo tistih nesrečnih furlanskih kmetičev in naših slovenskih bratov in sester, ki so morali zapustiti svoj dom in sedaj kot begunci tožijo v daljini za njim.

Pisali smo že večkrat o ti reči. Zdi se nam pa nujno potrebno, da mi, ki smo tako srečni, da še uživamo blagor lastnega doma, ne pozabimo usode svojih begunskih rojakov, in da si vsak dan obnavljamo sočutje nad njimi in obenem tudi obljubo, da jim hočemo, kolikor moremo, olajšati njihovo težko življenje. Zima je. Begunci so večinoma vajeni toplih krajev, kjer peči takorekoč ne poznajo. Obleka, kolikor so je mogli rešiti, jim je lahna, umerjena za toplo podnebje. Zato je pač naša dolžnost, da jim v tem oziru pomagamo. Nabira se sicer za najraznovrstnejše namene, in prav je, da ob tem hudem času, kdor more, na vse strani pomaga. Ne pozabimo pa, da begunci ne smejo ostati na zadnjem mestu v našem srcu, in da ob vseh raznih nabiranjih za dobre namene pomoč beguncev ne izgine z dnevnega reda.

Domovina, napadena od nezvestega Laha, je zahtevala od teh revežev ogromnih žrtev. Vedeli so, da tako mora biti, in

težkega srca, toda polni upanja, da s svojimi žrtvami pomagajo domovini do boljših časov, so se vdali v svojo usodo in so vzeli nase vse težave in skrbi begunskega življenja. Toda, česar ni treba, naj se jim nikaor ne nalaga. Begunci morajo čutiti, da umevajo drugi srečnejši državljani, zlasti pa njihovi ožji rojaki njihove žrtve, njihovo trpljenje in njihove skrbi; najti morajo drugod pri dobrih srcih, zlasti med svojimi rojaki, drugi dom. Naj izpregovorimo tu odkrito in odločno besedo v obrambo ubogih furlanskih beguncev: Nezaupanje proti tem delavnim, Bogu, Cerkvi in državi zvestim ljudem bi bila vnebovpijoča krivica. Zato, ker so ostali zvesti svojemu cesarju in zato, ker niso hoteli imeti nobene zveze z laškim kraljestvom, trpe sedaj v begunski zapuščenosti. Furlansko ljudstvo je dobro vedelo, kaj mu velevala dolžnost do cesarja in države; vedelo je pa tudi, kaj ima pričakovati od Laha. Furlanska zemlja rodi zlasti vino, sadje in zelenjavo. Zveza z laškim kraljestvom bi Furlanijo naravnost spravila v uboštvo. S cenim laškim vinom in sadjem bi Furlanija ne mogla na noben način tekrovati in velik del Furlanov, ki sedaj živi mirno od svojega dela, bi se moral izseliti. To dobro ve furlanski kmetič in furlanski kolon izkuša že stoletja na svoji koži, kako trda je roka laških gospodarjev. Politika furlanskih poslancev sicer ni bila vedno taka, da bi jo mogli mi Slovenci odobravati, toda to je nad vsak dvom trdno, da je furlansko ljudstvo pridno, pošteno in zvesto veri in državi. Še mnogo hujši zločin nad nesrečnimi begunci bi pa bil, ko bi kdo celo našim ubogim slovenskim žrtvam laške nezvestobe ne zaupal. Ti naši reveži so v svoji zvestobi trdni kakor skale njihovega Krasa, kakor pečine na Krnu in Mrzlem vrhu; njihova zvestoba je čista kakor kristal, neminljiva, kakor njihovo zaupanje, da bo pravica konečno zmagala. Dajmo jim roke in srca; otroci naše skupne družine so in čim bolj trpe,

tem bolj jih moramo imeti radi, najsi bodo v barakah v daljnem Brucku ob Litvi, ali naj imajo svoje zavetje v naši sredini. Beguncem mora biti za nas vse častno ime in prvo mesto mu bodi v naši družbi. Kdor ne zna ceniti žrtev drugega, tudi sam ne more biti požrtvovalen.

Ker na Goriškem ne more izhajati noben list, zato naj bo »Domoljub« glasilom naših beguncev. Prav rad prepusti v vsaki številki nekaj prostora za ta namen, da begunci na njem opisujejo svoje življenje in olajšajo svoje skrbi. Iznova priporočamo ob tej priliki, naj se darovi v denarju in v obleki pa tudi knjige za begunski tabor nabirajo in pošiljajo Posredovalnici za goriške begunce (hiša Zadružne zveze) v Ljubljani.

Zvonovi.

Govori se in menda bo res, da bo vzela vojska tudi naše zvonove.

Teško jih bomo pogrešali. Marsikomu se bo milo storilo, ko bodo prišli prazniki in ne bo več lepo ubranega prazničnega zvonjenja. Dolg čas mu bo in pusto se mu bo zdelo, kakor da bi ne bili prazniki. Mi Slovenci smo še posebno na zvonjenje. Zato pa tudi imamo zvonove, da se radi z njimi še malo pobahamo.

To bi bilo seveda najbolje, ko bi nam Bog prenesel vojsko. Tega si vsi želimo, a zdi se, da še nismo vredni miru. Bog bi rad, da bi se ljudje spomnili zopet svoje duše, a kako malo se še premnogo ljudi meni za dušo! Zato pa nas še dalje tepe šiba božja.

Če je pa vojska, moramo, bodi nam ljubo ali neljubo, nositi težka vojna bremena. Kaj pa hočemo? Ali naj odrečemo armadi, brez česar se vojskovati ne more?

Sibirija.

Tedaj bi sovražnik udril v naše kraje, in kaj bi nam pomagali lepi zvonovi v visokih zvonikih, če bi sami morali z rodne zemlje, če bi morali pustiti cerkve in domove ter z ubogo culo bežati v tuje kraje med tuje ljudi? Ali nismo videli beguncev? Kako je hudo, ko morajo tako z doma, na tuje, v siromašne tabore, kjer so natrpani skupaj, na mrazu, v vlagi, brez mirnega družinskega življenja, brez tihe družinske sreče? Bog nas varuj tega! Rajši damo vse zvonove, rajši damo ne vemo kaj, kakor pa da bi morali z doma. Slišali smo begunce, ki so tožili, da bi bili rajši doma na svoji zemlji v razdrti hiši in sredi granat, kakor pa da se morajo potikati po svetu. Saj so ljudje usmiljeni, a hudo je vendarle, da mora biti človek drugim v nadlego, ko ima dom in bi imel lahko na domu miren kot! Kako smo mi še srečni, ko je sovražnik še daleč in je veselo upanje, da ga sploh ne bo k nam. Zato pa moramo seveda našim hrabrim vojščakom tudi dati, kar jim treba: če kruha, kruha; če topov, bronca za topove!

Še se spominjamo iz starih pripovedk, kako je bilo včasih ob vojskah. Davek na davek, potem pa še vse, kar je bilo dragocenega. Tedaj so šle iz naših cerkva lepe monštrance in zlati kelih; vse se je stolko in prekovalo v denar. Zvonovi, ki bi bili kaj prida, so pa bili takrat še itak redki. V »Zgodovini slovenskega naroda« (str. 564 in sl.) beremo, kako je bilo pred 400 leti, ko so grozili našim deželam silni Turki. L. 1523. je izšel cesarski odlok, da so vse cerkvene ustanove in samostani cesarska lastnina, s katero smejo avstrijski vladarji poljubno razpolagati. Tri leta pozneje je dal cesar res preceniti vse cerkvene dragocenosti in jih prekovati v denar. Od duhovščine je zahteval tretjino vseh dohodkov, od drugega cerkvenega premoženja četrtino, vsem podložnikom je naložil davek . . .

Tako je bilo in tako je: vojska je vojska.

Pravi pa država, da bo to pot dala odškodnino, če bo morala vzeti zvonove. Če se tisti denar shrani, bo mogoče po vojski napraviti nove zvonove. Kako bo poslušal rod, ki bo prišel za nami, te zvonove! Spominjali ga bodo na strašne stiske svetovne vojske in prosil bo Boga, naj bi mu dolgo dolgo oznanjali ljubi mir!

Miru si želimo tudi mi. Naj grede zvonovi, naj jih pretope v grmeče kanone! Da bi le kmalu napočil dan popolne zmage, da bi se vrnili naši dragi zdravi in veseli v domače kraje, da bi se po naši zemlji oglasilo: Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem! Tedaj bo pozabljeno vse, kar smo dali za domovino, in s pridnim delom bomo kmalu nadomestili, kar nam je vzela vojska. Zato pa pogumno prenašajmo vojne težave! Čim večji bo naš pogum, čim krepkejša naša volja, čim bolj velikodušna naša ljubezen za domovino, tem prej bodo onemogli naši sovražniki, tem prej bodo dopolnjene naše zmage, tem prej bo prišel blaženi mir!

Zgodovina sibirske preteklosti je zelo kratka. Večina »Domoljubovih« bralcev je poznala to prostrano in ogromno deželo pred sedanjo vojsko le bolj po imenu. Odkar so pa naši rojaki preskusili silovito sibirsko zimo, pa spoznali tudi čudovito rodovitnost in bogastvo tega brezkončnega ozemlja, smo se tudi mi drugi jeli zanimati za sibirsko deželo.

Sibirija je — rekli bi — dežela prihodnosti. Rusi so tukaj gospodarji že dobrih 300 let; toda brigali so se bore malo, da bi se ta svet bolj izrabil ali pa bolje kultiviral. Edino, kar so storili, je železnica, ki je izpeljana dobrih deset let že preko južnih sibirskih step do mesta Vladivostok ob japonskem morju. Ta železnica ruski armadi v tej vojski prav dobro služi, kajti to je edina pot, po kateri dobivajo vojno pomoč od Japoncev ter municijo ameriškega izdelka.

Sibirija je dežela žita, dragocenih kovin, lesa in raznovrstnih živali; toda doslej je manjkalo prometnih sredstev, da bi se vse te vrednosti mogle spraviti na svetovni trg. Koliko blaga, koliko zakladov krije in vsebuje ta skrita dežela, bo vsaj nekoliko razvidno, če pomislimo, da je razdeljena v devet gubernij, od katerih je vsaka daleko večja in obsežnejša nego vsa avstro-ogrska monarhija.

Poglejmo nekatere značilne pokrajine, v kolikor nas zanimajo v gospodarskem oziru. Najsevernejše točke sibirskih planjav — Tundra — so bolj pičlo obseljene. V teh mrzlih krajih žive Nomadi, ki se pečajo z rejo severnih jelenov. Drevja ni, razen pritličnih brez, smrek, ki se tuintam dobe; tudi zelenja in rastlin je le malo, ker so tla na mnogih krajih zelo močvirna. Premoženje prebivalcev se ceni po številu severnih jelenov. Število jelenov, ki jih ima posamezna družina, ni majhno, kajti dobe se posestniki, ki premorejo do 5000 glav teh krepkih in koristnih živali.

Samojedi se pečajo tudi z lovom divjih gosi, belih lisic, ki njih kože silno drago prodajajo. Poleti donaša domačinom mnogo dohodkov tudi ribji lov, ki je deloma jako obilen, zlasti v času, ko se led ob severnem ledenem morju začne tajati in se začno ribe seliti v velike sibirske reke Ob, Jenisej, Jena i. dr. — Mimogrede pripomnimo, da v te pokrajine naših ujetnikov niso naselili. —

Južno od Tundre se pa že prične tudi gozdnati svet. Četudi čujemo in slišimo od naših ujetnikov, da so se vozili po peščenih ravninah, vendar je le res, da ima Sibirija najboljše gozdne pokrajine na celem svetu. Obsega namreč velik pas, ki se na vzhodni strani razteza od severa proti jugovzhodu v dolžini čez 2000 km, in na zahodu v vzhodni smeri od Urala do tihega Oceana v dolžini do 6000 km. V severnih pokrajinah, kjer je srednja letna toplina 10 stopinj pod ničlo, so gozdovi seveda bolj redki in nizki, kajti drevje ima tu hud boj za obstanek in življenje, ker stoji večinoma v zmrzli zemlji. Poleti je pač zelo gorko, vendar se pa otaja razmerno le zgornja plast zemlje, nižje je pa večna zmrzlina, Korenine torej ne morejo globo-

ko zastaviti. Na takih tleh uspevajo borovci, jelke, sibirske cedre, nizke smreke in breze, jelše itd. V sibirskih gozdovih ima nebroj divjačine svoje mirno, prostrano domovanje: medvedi, divji mrjasci, mnogo vrstne srne, divje kokoši in race, pa tudi tigri se nahajajo ondi.

Bogata Sibirija slovi zlasti po dragocenih kovinah. Zlato kopljejo v pokrajinah: Jenisejsk (ob enakoimenskem veletoku srednje Sibirije), Jakutsk (ob reki Leni), v Transbaikaliji, v obrečju Amurja in drugod. V kraju Angara (severno od Bajkalskega jezera) so zasledili zlato žilo l. 1838. Samo v dveh zlatih rudnikih so v kratkem času nakopali 622.000 kg zlata. V gorovju med Bajkalskim jezerom in med izlivom reke Amur (v japonsko morje) se nahajajo še bogati zlati rudniki; toda radi nedostatnosti prometnih in drugih sredstev jih ni moč izkoristiti. Po podatkih iz leta 1908. je bilo 45.000 delavcev zaposlenih v zlatih rudokopih.

V Sibiriji je tudi dosti srebra, bakra, svinca, posebno pa železa. Na otoku Sahalinu so tudi petrolejski vrelci. Premog se nahaja v obrečju Jeniseja, pa ga malo izkopujejo.

Pravo zlato Sibirije so pa neizmerne planjave črne, rodovitne zemlje, ki bi se dale koristno in plodonosno obdelati. Ko bi ruska vlada skrbela, da bi se vsa ta zemlja razdelila novim naseljencem, koliko bi pridobila Sibirija na vrednosti, blagu in na kulturi. Toda smatrala je ta svet zgolj za deželo pregnancev in kaznjencev. Namesto, da bi Rusi obdelovali to rodovito zemljo, so se pa izseljevali v Ameriko. Pridržati se pač mora, da so se razmere nekoliko izboljšale in da se je Rusija jela tudi brigati za Sibirijo, odkar je imela vojsko z Japonci (l. 1904.—1905.). Rusi so takrat uvideli, kolike važnosti je za vso državo, če se gospodarsko dvignejo obširne sirske pokrajine. Od takrat se je ruska vlada čezdaljebolj pečala z vprašanjem naseljevanja po Sibiriji. S posebno naredbo se je prepovedalo še nadalje pošiljati kaznjence v to deželo. Za naseljevanje in za povzdigo Sibirije je poljedelsko ministrstvo postavilo v proračun l. 1896. — en milijon rubljev; v proračunu l. 1913/14. se pa nahaja že velikanska vsota čez 30 milijonov rubljev. Kolikor bolj se briga vlada za Sibirijo, toliko večje je tudi število novih naseljencev.

Toda manjka še marsikaj, da bi bilo življenje v Sibiriji kolikortoliko udobno. Manjka železnic, cest, vodnjakov, bolnišnic, šol in cerkva; poštne zveze so nepopolne. Zraven je seveda treba dvigniti kmetijstvo in poljedelstvo na višjo stopnjo. Koliko bi se dalo v tem oziru pridobiti, kaže ta-le primera: V zahodni Sibiriji se je pred 15 leti naselila kopica pridnih DANCEV. Povzdignili so mlekarstvo na tako stopnjo, da so spravili sirovo maslo na svetovni trg. L. 1898. so razpečali in razposlali iz Sibirije 2 milijona 440 tisoč kg sirovega masla, l. 1906. pa že 48 milijonov kg, in l. 1909. 140 milijonov 870 kg — in sicer večinoma v London in Pariz. Velike pokrajine v Zapadni Sibiriji so postale vsled tega premožne.

Kako rodovita je zemlja v Sibiriji, je razvidno iz govora ruskega poslanca Ro-

diševa, ki je prepotoval ta svet ter se v zbornici (dumi) tako-le izjavil: »Lahko bi prišel s plugom od Urala do Tihega oceana; ali vendar najdeš tu le neobdelano zemljo in gozd. Zemlja je večinoma prazna in neobljudena . . .«

Pregled po svetu.

Kdo zalađa Srbe? Ker je Srbija odrezana od sveta, ji pošilja živež in municijo Italija. Srbske čete se nameravajo umakniti v Črnogoro ter tam nanovo razvrtiti. Pomagalo pa menda ne bo veliko.

Nova katedrala v Sofiji, ki je dozidana, bi se bila imela posvetiti sv. Aleksandru Nevskemu; zdaj, ko so se vojskine razmere zasukale v nasprotstvo z Rusi, se bo pa nova škofijska cerkev prekrstila na ime sv. Cirila in Metoda.

Ali proti Grški? Vse angleške vojne ladje, ki so bile štacionirane ob Malti, so odplule v grške vode. Nekaj drugih ladij, ki so prišle poškodovane na Malto in so jih tam popravili, so tudi odšle v isti smeri.

Do zadnjega moža. Novi ministrski predsednik Briand hoče po vzorcu iz leta 1870. zahtevati, da se splošno pozovejo vsi Francozi, da se sovražnik končno javno prežene s francoske zemlje. Prefekti vseh okrajev so bili poklicani v Pariz.

Vojno stanje v Albaniji. Essad paša je napovedal v Albaniji vojno stanje. Prepovedan je izvoz živil v Srbijo in Črnogoro.

Kriza na Crškem. Ker je prišlo med obravnavanjem vojaških predlog v grški zbornici do nastopa med ojnim ministrom in Venizelosovo večino, je stavil Zaimis takoj na dnevni red zaupnice vladi. Venizelos je izjavil, da je liberalni večini nemogoče podpirati vlado, katere politika je prava nesreča za koristi dežele. Vsi voditelji strank so nato posegli v debato. Vlada je ostala v manjšini s 114 proti 147 glasovom. Vsled nezaupnice v zbornici je izjavil ministrski predsednik Zaimis, da je nastopila ministrska kriza ter je prosil zbornico, da se naj razide do sestave novega kabineta. Zaimis se je podal takoj nato h kralju in mu podal prošnjo za odstop. Venizelosu sovražni listi smatrajo, da je razpust zbornice gotova stvar.

Med Bolgarijo in Romunijo ni napečnosti. Potrjuje se, da je Bolgarija odpoklicala svoje čete od meje in pustila na romunski meji le neznatne patrulje. Čete je poslala proti Dedeagaču. Tudi romunska vlada je storila enako in odredila, da so se čete umaknile od meje.

Kje je kralj Peter? Iz novejših poročil iz Srbije že več dni ni znano, kje da se nahaja kralj Peter. Gotovo je, da je v času, ko so odhajali iz Kragujevca vojno ministarstvo, prestolonaslednik in srbski generalni štab, odpotoval tudi kralj Peter s kraljevičem Aleksandrom do Podujeva. Tukaj so kralja Petra zadnjič videli. Od-

slej nihče ne ve, kje da je. Niti to se ne ve, ali je še v Srbiji ali v Albaniji ali že v Italiji, kamor ga je povabila italijanska kraljica Jelena.

Italijanski državni zbor. Iz Lugana se poroča, da bodo sklicali državni zbor v Rim dne 1. decembra.

Svojo pot hoče hoditi Italija. Nemški časopisi vedo, da je italijanski ministrski svet odklonil angleški predlog, naj bi Italija pristopila k londonskemu dogovoru, da ne sklene posebnega miru. Za to odklonitvijo tiči marsikaj, kar da misliti.

Angleži hočejo zasesti Bagdad. Ko so se angleške čete ob Dardanelah le preslabo obnesle, poskušajo svojo srečo v ozemlju Evfrata in Tigrisa. Večje čete korakajo proti Bagdadu. Turški ekspedicijski zbor je že tudi na potu tja.

Svetovna vojska.

Srbi izgubili skoraj vsa važnejša mesta. — Naše zavezniške čete zasedle: Čačak, Užice, Paračin, Kraljevo. — Bolgarske čete osvojile Bitolj in glavno trdnjavo Niš. — 8000 Srbov ujetih. — 130 srbskih topov uplenjenih. — Črnohorska črta prodrta pri Trebinju. — Najhujši dnevi na soškem bojišču. — Boji iz obupa. — Sedem zaporednih napadov na Zagoro odbitih. — Vsi polzkusi Italijanov ponesrečeni. — Naši letalci nad Brescio. — Orjaški boji ob Stripi. — Rusi vrženi čez bregove Stripe. — 6000 ruskih ujetnikov.

SRBIJA V OGNJU.

Ofenziva proti črni gori. Naše vojaštvo je ob črnogorski meji začelo na več krajih z napadi; osvojilo je južno od Avtovca obmejni Troglav in Orlovac in še več drugih važnih višin vzhodno od Trebinja. Južno od Avtovca ob hercegovinski meji so naši vsled nasprotne premoči izpraznili nekaj na črnogorskih tleh se nahajajočih postojank.

Od Gor. Milanovca do mesta Čačak. Naše čete so 1. novembra dospele v dolino Srbske Morave ter zasedle mesto Čačak. Enako uspešno so napredovali oddelki južno od Kragujevca. Srbska armada se je morala zopet umakniti čez zahodno Moravo in po dolini te reke v središče dežele.

Užice zasedene. Na praznik Vseh svetnikov je vkorakal neki avstro-ogrski oddelek v Užice ob reki Djelnici (pritok gor. Morave) severovzhodno od Višegrada. Druge avstrijske in nemške čete so prodirale istodobno južno in južnovzhodno od Čačka, in v bližini Kragujevca proti Jagodini.

(Užice imajo 6400 prebivalcev.)

Dne 2. novembra je bila dosežena zveza med Užicami in skupino, ki se bo-

juje vzhodno od Višegrada. Nemške čete so isti dan vkorakale v Jagodino.

Proti Nišu. Bolgarske čete so na vernih duš dan prekoračile Timok pri Svrliku ter dosegle črto — kakih 10 km severovzhodno od Niša. Tu so se srbske čete branile z vso vztrajnostjo.

Bolgari so zasedli Bitolj. Srbi se umakajo na vse strani. Milanski list »Sera« poroča, da je došlo v Črnogoro 80.000 beguncev. Poslaniki četverosporazuma so se bili baje naselili v Kraljevem; toda tu so zdaj že naše čete. Pribežališče diplomatov bo menda Mitrovica.

Kaj je krivo, da so Srbi kakor brez moči? Strašna artiljerija naših in nemških čet sili Srbe, da opuščajo svoje postojanke, ne da bi mogla priti pehota v stik s našo infanterijo. Naši izsiljujejo svoje prodiranje edino s svojo silovito artiljerijo. Proti nji je vsa hrabrost srbske pehote zaman. Da naše čete še hitreje ne prodirajo, so vzrok silno slaba pota, ki so še bolj zanemarjena nego v Galiciji. Ceste so enake blatnemu morju.

Paračin zavzet. Čete armade pl. Gallwitza so dne 4. novembra vkorakale v mesto Paračin ob reki Moravi nekaj kilometrov južnovzhodno od Kragujevca. Paračin ima okrog 6000 prebivalcev. Isti dan je bila prekoračena južno od Čačka Jelica Planina.

Bolgari v Nišu. Dne 3. novembra so dosegle bolgarske čete utrdbeni pas trdnjave. Obseg trdnjavskega pasu znaša okrog 50 kilometrov. Mesto ima mnogo vojaških poslopij in skladišč za artiljerijo in pehoto. V Nišu je bilo mnogo naših ujetnikov. Nekaj so jih bolgarske čete že osvojile in poslale v Sofijo, odkoder jih bodo premestili v Avstrijo. Dne 7. novembra je došlo obvestilo, da je Niš v bolgarskih rokah. Tri dni je besnel boj za to utrjeno mesto; Srbi so se seveda ustavljali s silovito jezo, slednjič so omagali in se umaknili; ujetih je bilo 350 mož. Med Nišem in Paračinom se Bolgari bližajo dolini Morave.

Francoske čete so napadale južno od Strumice. Kljub premoči so jih Bolgari odbili.

Hitro gre . . . Kraljevo so po hudih bojih (5. novembra) osvojile brandenburške čete ter uplenile 130 topov. Vzhodno od mesta so avstrijski vojaki ujeli 481 Srbov. Kruševac je na tem, da preide v naše roke. Armada generala pl. Gallwitza je 5. novembra ujela 3000 Srbov in mnogo municijskih voz ter vojnega materijala.

Črnogorska glavna postojanka pri Trebinju prodrta. 5. novembra so avstrijsko-ogrške čete, ki stražijo ob črnogorski meji, zasedle v naskoku Ilino Brdo ter s tem prodrle črnogorske glavne postojanke.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

O, ta Gorica! Naprej in naprej so se zaganjale novodošle italijanske sile na postojanke okrog Gorice. S tirolskega in koroškega bojišča so jih privedli, da se mogli iznova naskakovati goriško območje. Kakor v drugi polovici oktobra, tako trpe tudi ta mesec predvsem one naše točke, ki zavirajo Italijanom pota proti Gorici. Od 1. novembra dalje ni minulo dneva, da ne bi slišali o ponovljenih

besnih naskokih izmučenih Italijanov. Goriško obmostje, odseki pri Plaveh in na obeh straneh gore Sv. Mihaela so bili stalno v ognju. S težjimi izgubami, kakor kdaj, so bili Italijani odbiti 1., 2., 3. novembra. V teh bojih je izgubilo več italijanskih polkov polovico svojega stanja. Na Gorico so vrgli Italijani tudi veliko bomb.

Drzno junaštvo. Ko so Lahi vdrli pri Selu ob Soči v mali del našega jarka, sta dva alpinca zagrabila našo strojno puško in jo hotela odnesti v svojo postojanko. A mlademu, hrabremu Vukobinskemu to ni ugajalo. Tekel je za njima, udaril prvega alpinca s kopitom, mu iztrgal revolver in s njim ustrelil drugega. Nato je v toči puškinih krogel zagrabil strojno puško, naložil jo na rame in pritekkel z njo v naše jarke, kjer so ga sprejeli s slava-klici. — Njegov poveljnik je seveda o vsej stvari telefonično poročal višjemu poveljstvu in ga priporočal v visoko odlikovanje, ki ga že v kratkem dobi. Tudi sicer so se Hrvati zagrebškega pešpolka št. 53 pri tem boju vrlo odlikovali.

Najhujši dnevi. Sproti ne izvemo vseh bojnih novic, ampak samo poročila z nekaterimi značilnimi besedami. Pozneje prihajajo podrobnosti. Tako smo čez teden dni izvedeli, da so bili dnevi okrog Vseh svetih za goriško okolico najhujši. »Saj so bili že hudi dnevi nad Gorico,« piše očitvidec. »Saj so se že tresle hiše in zemlja in ozračje; saj so že bili tam za Sočo spopadi nepopisno srditi in grozni; toda kar smo videli in slišali in dočakali na praznik Vseh svetih in vernih duš dan dopoldne, je na daleč presehalo vse dosedanje. Dva dneva sta bila to, ki jih nihče več ne bo pozabil. Gromenje in bobnenje, blisk in ogenj, boj in smrt, to je bilo ves dan na praznik Vseh svetih in vsak trenutek 2. novembra dopoldne. Vsaka baterija ima svoje posebnosti: Eni pravijo, da laja; druga da kašlja; tretja da treska; četrta da udarja; peta gromi, druge udrihajo in zopet druge besne. Pri nekaterih se zdi, da odmeva vsa gora, da je votel ves hrib. Pri drugih se zdi, da treskajo cele hiše iz višine na kamenita tla. In kolika je množica topov, ki bruha neprenehoma ogenj, strel in smrt! — Na praznik Vseh svetih in vernih duš dan je bilo strašno. Hujše kakor je bilo ta dva dni, ne more biti več. Lilo je z neba kakor v potokih. Potoki in nebo so pomagali nam! Nebo čuva nad nami. Lah je ostal tam, kjer je bil. Res, tudi nas sta stala ta dva dneva mnogo žrtev. Toda zmagaja je ostala pri nas. Ni pa smage brez žrtev.

Boji iz obupa. 4. novembra so se bili napadi Italijanov nekoliko polegali. Samo odsek pri Gorici in severni del Dobrdoške visoke planote sta bila pod ljutim ognjem. Ponoči nato so naši odbili šest zaporednih napadov na Zagoro. Pri sedmem napadu je pometal ostanek Italijanov puške proč; ujetih je bilo čez sto mož, na bojišču pa je ležalo 800 mrtvih italijanskih vojakov.

Hujše kakor pri Orlicah ali Przemyslu. Dvakrat se je bila bitka že nekoliko polegla, a le zato, da zadivlja še z večjo silo. Bombardiranje goriškega obmostja dne 1. in 2. novembra presega daleč ono pri Gorlicah, Przemyslu in Arrasu. Lah že

ni več obstreljeval smotreno naših postojank, ampak iz obupa sipal ogenj in železo na vsak kvadratni meter, tudi če ni tam ne jarka ne vojaka. A vsak poizkus laške pehote, približati se le za korak Gorici — je zaman. Naša moč ob Soči je trdnjša nego kdaj prej, in ob njej se razbije vsak, še tako silen napad izdajalca.

Obstreljevanje goriškega obmostja je trajalo med neprestanim deževjem. uspeh italijanskih napadov vedno isti: krvavo so odbiti. A poleg mrtvih in ranjenih se udajajo cele skupine, kar je pač značilno za duh italijanske armade.

Sodba našega vojaka o Doberdobski planoti. Doberdobska planota je že marsikatero mlado življenje ugasnila. A Doberdobska planota je za italijansko vojsko prava mesnica in klavnica v najmanj desetkrat večji meri kakor za naše vojake. Joj, koliko jih je te dni padlo in jih še pada. In tam ležijo nepokopani, tam ob naših žičnih ograjah in še spredaj. Eden pade. Pride drugi, ki hoče preko mrtveca — a še on pade na krvavega brata. Pridrvi cela vrsta. Streljanje iz naših strojnih pušk in naše pehote se začne. To je prava

gotovo, kakor amen v očenašu. Če zna Italijan streljati, znamo mi tudi, in če zna Italijan »šturmati«, ga znamo mi pa dobro pokončati.

Vtis goriškega boja na vernih duš dan. Dne 2. novembra je bombardiranje Kalvarije in Oslavja doseglo višek. Med nevihto in dežjem so grmeli vsi laški topovi pred goriškim obmostjem brez prestanka do noči. Z bobnenjem nebes se je družilo rjovenje topov in treskanje granat, z bliskom se je križal ogenj šrapnelov in min. Zemlja se je tresla pod to strašno nevihto in sovražnik je napel vse sile, da bi prodrli železna vrata Gorice. Popoldne je napadala med največjim nalivom laška pehota, a zid naših Dalmatincev, ki so postali groza laške armade, se ni zrušil ne pod granato, ne pod navalom človeških teles, in Cadorna je doživel nov, strašen poraz. Noč je bila mirna, iznad Pevme je ležal svet požara.

Cadorna je napel vse sile, da poruši jez, ki mu stoji nasproti in mu nikakor ne pusti dalje. Velikanske zaloge municije je nakopičil na fronti za časa brezdeleja po brezuspešni drugi soški ofenzivi. A tudi te

Angleška artiljerija dirja skoz razrušeno vas.

zetev italijanskih vojakov. Padajo za vedno. Pade prva, pade druga, tretja, četrta, pade deveta, deseta vrsta. Pade na tisoče mož in mladeničev. Ko vsi obnemorejo, se od zadaj zopet oglasijo topovi, ki naznanjajo, da se borba mož z možem končuje. Premaganec beži preko trupel lastnih bratov tja doli proti Tržiču, Ronkam in Gradišču. Bojno polje je za trenutek mirno. — A ne mine par ur, ko pridrvijo v gotovo smrt novi italijanski voji, ki se zaganjajo, vpijejo, streljajo, preklinjajo, rjovejo kakor besni. Naš ogenj vse pokonča in vrže na tla. To je strašno! To je slika, katere človeška roka ne more opisati. Le srce vse to občuti, ki pa ne more povedati.

Italijan bije ob Doberdobski planoti boj obupanca. Do roba hriba pride, naprej pa ne more. Mi smo kot skala trdni in se ne umaknemo. Pa če se nam postavijo še toliki tisoči proti, jih pokončamo. Naše orožje je dobro, pozicije izvrstne, naše moštvo pa briljantno. Da, to je resnica! Preko nas bo moral Italijan, če bo hotel priti na planoto, a umaknemo se ne. To je tako

zaloge niso neizčrpne. Ogenj topov je vedno hujši in hujši; posebno v praznikih ni prenehal grom topov ne za trenutek niti ponoči, niti podnevi. Zvonovi ob prazniku vernih duš niso peli svoje žalostne pesmi, utihnili so, a pesem tako strašna in žalostna, pesem topov je šla čez grobove. Goriški prebivalci so poslušali to grozno pesem z zaupanjem v jekleno voljo naših junških borilcev ob Soči. — Upanje jih ni varalo.

Izgube naše neznatne. Prof. Lovrič poroča v »Našem Jedinstvu«: Hvala, neizmerna hvala dobremu Bogu, da so naše izgube naravnost neznatne.

Naši letalci nad Brescia. Naši letalci so poleteli čez Monte Maggiore nad Brescia ter obmetavali z bombami municijsko tvornico; zadeta je bila zaloga patron. — Neki italijanski zrakoplov je zopet metal bombe na Miramar.

Vsi poizkusi Italijanov ponosrečeni. Tako se je glasilo poročilo našega vojnega urada dne 7. oktobra. Namera Italijanov, da bi prodrli pri Sv. Martinu naše vrste,

se je zjalovila. — Cadorna bo zopet dolžil slabo vreme, ker se mu kar nič ne sponese.

RUSKO BOJIŠČE.

Rusi so pritiskali zadnji čas najbolj ob Stripi. Ponavljali so napade več dni. Prodrli so pri Sieniawi v naše sprednje črte. S litrim protinapadom so bili zadušeni. Imeli so veliko mrtvih ter izgubili 2000 ujetnikov. Ob Stripi trajajo boji še vedno dalje. Rusi so nastopili z novimi ojačenji. Pri Bučaču je bil krvavo zlomljen neki ruski napad. — Tudi pri Dvinsku so silile ruske čete naprej, toda vsi napadalni poiztusi so se izjalovili.

Boji ob Stripi se ne ustavijo. Sovražnik neprenehoma napada naše postojanke. Severno od Seniawe so naši zajeli 3000 ruskih ujetnikov. Za Siemikovce so se nadaljevali boji več dni. Končno so bili Rusi popolnoma prepodeni iz kraja in z zahodnega brega Stripe. Sovražnik je izgubil

Zdravniki preiskujejo rano z Röntgenovimi žarki.

2000 ujetnikov. Sedmograška honvedska divizija je bila neprestano štiri dni in štiri noči v ognju. Njej gre zasluga, da so zopet pridobljene prejšnje postojanke. — Zahodno od Rafalovke je bil vdrl sovražnik v naše postojanke, ob protinapadu se je moral umakniti. — V bojih pri Siemikovcah so privedle naše čete ujetih 50 častnikov in 6000 mož. — Splošno so bili Rusi vrženi čez Stripo.

NAJSEVERNEJŠE BOJIŠČE.

Ob Rigi. Južnozahodno in južno od Rige je bilo odbitih več delnih ruskih napadov. Tudi okrog Dvinska so se skrhalli napori sovražnika. Pri jezeru Sventen so vdrli Rusi v nemške jarke v noči od 6. do 7. novembra; naslednji dan so jih pa nove nemške čete zopet prepodile.

Tedenske novice.

Božično obdarovanje čet. Zopet kaže, da naših vojakov o Božiču še ne bo doma. Vojno ministrstvo se obrača s posebnim razpisom do vsega avstrijskega prebivalstva, naj bi vsakdo s skromnim darom olepšal božične praznike našim vojakom. Skrbelo se bo, da dosepejo božična darila pravočasno k našim četam. Božično obdarovanje vseh čet domačega 3. kora bodo izvedle podružnice vojnega oskrbovalnega urada. — Darila v blagu za čete 3. kora naj se oddajajo pri nabiralnici daril: Ljubljana, Simon Gregorčičeva ul. 20, pritličje, desno — do 28. novembra. Od zunaj se lahko pošiljajo poštne prosto potom županstev ali šolskih vodstev. — Daril, ki se kvarijo (n. pr. meso, slanina, klobase, sadje) kakor tudi daril za določene osebe, ni moč sprejemati. Darila v

nemu poveljstvu, ozir. c. kr. domobranskemu (deželnostrelskemu) dopolnilnemu okr. poveljstvu. Oni, ki bodo pri naknadnih prebiranjih po tem terminu sposobnim spoznani, morajo tekom 48 ur po svojem prebiranju odriniti. Črnovojniki morajo ta dan v splošnem do najkasneje 11. ure dopoldne priti; morebitna manjša prekoračenja te ure so le tedaj dopustna, če so v prometnih razmerah utemeljena. Ravnotako morajo v navedenih letih rojeni, pri prebiranju za službo z orožjem sposobnim spoznani bosansko-hercegovinski službi zavezani v evidenci druge rezerve odriniti in priti ob zgoraj navedenem roku k c. in kr. dopolnilnemu okrajnemu poveljstvu, kamor spada kraj njihovega bivališča.

Druga efektna loterija »Slovske Straže«. Javno žrebanje 26. oktobra 1915 je izpadlo tako-le: Dobitek v vrednosti 5000 K je zadel srečka št. 57.361; 1000 K št. 29.728; 500 K št. 65.689; 300 K št. 76.739; 200 K št. 91.787. — Vsaka teh številka ima po pet pred- in pet zadobitkov v vrednosti po 20 K; to se pravi: pet številka od navedenih številka navzgor in pet navzdol zadene v vrednosti po 20 K. 10 dobitkov v vrednosti po 100 K so zadele srečke št. 2.322, 21.776, 26.163, 40.695, 45.155, 50.839, 51.424, 74.373, 85.084, 96.811. — Vsaka teh številka ima po pet preddobitkov in pet zadobitkov v vrednosti po 10 K. — 50 dobitkov v vrednosti po 50 K so zadele srečke št. 6.847, 8.339, 10.812, 14.486, 15.708, 18.894, 18.985, 21.692, 21.811, 23.622, 24.259, 25.644, 29.824, 32.660, 34.277, 37.322, 37.373, 39.593, 40.822, 42.243, 44.092, 45.964, 48.836, 50.835, 51.310, 54.646, 56.099, 56.714, 59.130, 62.511, 63.238, 63.896, 69.355, 69.778, 74.129, 77.591, 80.160, 83.128, 84.071, 86.365, 87.831, 88.668, 92.925, 93.263, 93.681, 93.804, 96.733, 98.245, 98.506, 99.469. — Vsaka teh številka ima po 15 preddobitkov in 15 zadobitkov v vrednosti po 5 K. Vsak ima pa zapisnik na razpolago tam, kjer je kupil srečke. — Dobitki so se pričeli deliti dne 10. novembra.

— Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko o izpremembi najvišjih cen za nadrobno prodajo mesa in špeha v deželnem glavnem mestu Ljubljana. Za nadrobno prodajo mesa, nadalje svinjskega špeha in svinjske masti veljajo sedaj naslednje najvišje cene za en kilogram: a) **Goveje meso**, in sicer: volovsko meso, sprednje, s priklado 3 K 80 v.; volovsko meso, zadnje, s priklado 4 K 10 v.; volovsko meso, zadnje, brez priklade 5 K; meso krav in bikov, sprednje, s priklado 3 K 20 v.; meso krav in bikov, zadnje, s priklado 3 K 70 v.; rostboeuf 5 K; pljučna pečenka, filet 5 K; bržola 5 K; vampi (očiščeni in oparjeni) 1 K; pljuča 80 v. Na zahtevo kupca se mora prodati meso s priklado po za to določeni ceni. b) **Telečje meso**, in sicer: sprednje 3 K 30 v.; zadnje 3 K 60 v.; zrezek 4 K. c) **Svinjsko meso**, in sicer: sprednje, domačih prašičev, sveže 4 K 10 v.; sprednje, domačih prašičev, prekajeno 4 K 50 v.; zadnje, domačih prašičev, sveže 4 K 50 v.; zadnje, domačih prašičev, prekajeno 4 K 90 v.; meso ogrških prašičev, brez razlike, sveže 3 K 70 v.;

denarju sprejemajo: vsa glavarstva in ravnateljstvo pomožnih uradov c. kr. dež. vlade v Ljubljani.

Vpoklic črnovojnikov. C. kr. ministrstvo za domobranstvo je odredilo, da morajo v letih 1875, 1876, 1877, 1891 in 1895 rojeni črnovojniki avstrijskega in ogrskega državljanstva, ki so bili pri ponovnem prebiranju rojstnih letnikov 1873 do všteti 1877, 1891, 1895 in 1896 kakor tudi pri do 16. novembra 1915 izvršenih naknadnih prebiranjih sposobnim spoznani, v kolikor že niso pritegnjeni k službovanju z orožjem ali pa niso od tega službovanja na določeno ali nedoločeno dobo oproščeni iz ozirov javne službe ali interesov, odriniti in priti dne 16. novembra 1915 k v svojih črnovojniskih legitimacijskih listih označenemu c. in kr. dopolnilnemu okraj-

meso ogrskih prašičev, brez razlike, prekajeno 4 K 10 v.; svinjska glava (domačih in ogrskih prašičev), sveža 1 K 60 v.; svinjska glava (domačih in ogrskih prašičev), prekajeno 2 K 20 v.; svinjski parkeljci (doprekajeno 2 K 20 v.; svinjski parkeljci (domačih in ogrskih prašičev), sveži 1 K; svinjski parkeljci (domačih in ogrskih prašičev), prekajeni 1 K 20 v.; svinjska pljuča (domačih in ogrskih prašičev) 2 K 40 vin. d) Svinjski špeh in svinjska mast, in sicer: špeh domačih prašičev, svež 3 K 90 v.; špeh domačih prašičev, prekajen 4 K 30 v.; svinjska mast domačih prašičev 4 K 10 v. Ako se vrši prodaja tega blaga v prodajalnah ali na stojnicah, morajo imeti obrtniki nabite najvišje cene v svojih prodajalnah, ozir. na stojnicah. Kdor se ne ravna po teh predpisih, bo najstrožje kaznovan po določenih obrtnega reda za vsak posamezen primer z denarno globo do 1000 K ali z zaporom do treh mesecev.

Tečaj za učenje bolgarskega jezika namerava otvoriti v kratkem S. K. S. Z. v Ljubljani.

Smrtna kosa. V Škofji Loki je umrl 8. novembra č. g. Janez Karlin, župnik v polt. Zadnje službovanje njegovo je bilo v Smedniku, kjer je župnikoval dolgo vrsto let; očesna bolezen ga je bila prisilila, da je moral zaprositi pokojnino. Rajni je bil brat mil. g. škofa tržaškega dr. A. Karlina.

Umrli je v Stari Pazovi v Slavoniji c. kr. nadporočnik dr. Janko Šavnik, advokat v Trstu vsled ran, dobljenih na južnem bojišču. Zemski ostanki pokojnega se prepeljejo v domačo rodno zemljo — v Kranj.

Vojno pobožnost imajo ta teden v stolnici cerkvi v Ljubljani.

Laški ujetniki. Dne 5. novembra popoldne so pripeljali v Ljubljano 630 italijanskih ujetnikov. Za zimo so bili oblečeni preslabo. Tudi sicer ne napravijo ti blede in upali obrazi dobrega vtisa.

Obsodba. S pravomočno sodbo c. kr. domobranskega sodišča 5. armadnega etapnega poveljstva je bil trgovec Franjo Petrič obsojen na smrt na večalih zaradi zločina ogleduštva po smislu § 321. voj. kaz. zakona, kazen pa se je v smislu § 416 : 5 V. k. p. r. izpremenila na ustrelitev in se je izvršila dne 2. novembra t. l. Z isto sodbo je bil obsojen trgovec Alojzij Rasberger na 15letno težko poostreno ječo zaradi hudodelstva proti vojni moči države v smislu § 327. (V. k. z.).

Morilec Zupet pod ključem. Dne 5. novembra so orožniki blizu Žumberka ob hrvaški meji obstrelili morilca Martina Zupeta, ko je hotel pobegniti na Hrvaško. Pripeljali so ga v Ljubljano. Sodilo ga bo vojaško sodišče. Pri njem so našli 400 K, več vlatnine in dva samokresa.

72 zvonov so oddali v krški škofiji za vojne namene, še preden je bilo odrejeno pblastveno pobiranje.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obreštuje po 4^{3/4}% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Razne novice.

+ Nadvojvoda generalni polkovnik Evgen in general pehote pl. Borojevič častna doktorja. iz Zagreba poroča korespondenčni urad: Proforski kolegij pravne fakultete zagrebškega vseučilišča je soglasno imenoval za častna doktorja generalnega polkovnika nadvojvoda Evgena in generala pehote pl. Borojeviča.

Cesar obdaril slovenskega očeta, ki ima 7 sinov v vojni. Martin Hrovat, kmet v Šmarju pri Jelšah na Štajerskem ima 7 sinov v vojni in je zato dobil od presvetlega cesarja kot odlikovanje srebrno uro z začetnimi črkami cesarjevimi in 500 K v denarju.

Noben čez Sočo. V Gorici so nabiti lepaki, ki svare, da ne sme nobena oseba pod nobenim pogojem stopiti na desni breg Soče, n. pr. v Podgoro, Pevmo itd. Oblasti so zapazile, da so bile telefonske žice pretrgane. Svarilo pravi, da bodo brezpogojno izpraznilo Gorico, če bi se to še enkrat pripetilo.

Železnica Belgrad — Carigrad bo v kratkem v oblasti naših zaveznih čet; ko bo zaseden desni breg Morave med Nišem in Paračinom, se bo vojnja lahko začela.

General pl. Borojevič — slavjen junak. Vse občine političnega okraja Voloska, ki imajo pravico do imenovanja častnih članov, so imenoval generala infanterije Svetozarja pl. Borojeviča za častnega občana v trajno zahvalo za varstvo, ki jo ima okraj vsled zmogovite obrambe proti italijanskemu vpadu. Tudi mesti Varaždin in Požega sta soglasno izvolili generala za častnega meščana.

Nepričakovano hitro je umrl dr. L. W. Regout, prvi poslanik holandske države pri Vatikanu v Rimu. Bil je 54 let star ter je šele pred nekaterimi meseci nastopil službo kot pooblaščen minister holandske vlade pri papeževi vladi. — Regout je bil preje veleindustrijec, inženjer in prometni minister katoliške stranke, ki se je odlikoval ne samo po diplomatski spretnosti,

marveč tudi kot odkrit katoličan. V dneh kratke bolezni je prejel večkrat sv. zakramente ter si je izprosil od sv. očeta blagoslov za umirajoče. Izgubo Regouta bodo na Holandskem bridko občutili.

Izgube I. vojnega leta. Ameriški listi so po podatkih, ki so jih dobili iz Evrope, izračunali, da je do konca julija 1915 od vseh bojevnikov na vseh bojiščih padlo polčetrtil milijon; 8 milijonov in pol je bilo ranjenih, 3 milijone 240.000 je bilo pa ujetih. Stroški so znašali 25 milijard dolarjev; torej petkrat toliko kron.

Skoraj vsi doma. Velika vas Solkan pri Gorici ima skoraj 3400 duš. Večinoma vsi prebivalci so doma, dasi stoje v območju italijanskega ognja. Doslej je bilo ubitih samo 10 oseb, med njimi orači, ki smo o njih zadnjič pisali.

Bombe v Rihenbergu. Ob času tretje soške bitke so se nad Rihenbergom sukali vsak dan francoski letalci. Seveda so jo morali vselej hitro odkuriti čez laško mejo pred našimi obrambnimi topovi. V nedeljo dne 1. novembra popoldne so padale celo granate iz aeroplana, a brez škode.

Maršal nadvojvoda Friderik se je na povratku iz Belgrada podal tudi na južno-zahodno bojišče. Z lastnimi očmi se je prepričal, kako so čete generala pl. Borojeviča kljub najlutejšemu obstreljevanju vse artiljerije odbile vse naskoke. Prav tako ugoden vtis je dobil nadvojvoda tudi pri armadi generala kavalerije Rohra.

Preskrbovalne podpore za družine invalidov. Domobransko ministrstvo je sporazumno s finančnim in vojnim ministrstvom uredilo, da se podpore za družine invalidnih vojakov tudi tedaj naprej izplačujejo, če dobi invalid svojo invalidno podporo. Odredba je bila izdana dne 28. septembra.

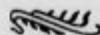
V Srbiji vse beži: Umika se vojaštvo, beži pa tudi prebivalstvo zlasti v moravski dolini, dasi je reka narastla in so pota preplavljena.

Romunsko žito so jeli že prevažati po Donavi.

Zadušno opravilo za vse padle vojake so imeli dne 8. novembra v lateranski baziliki v Rimu. Ker je ta služba božja bila namenjena vsem padlim katerekoli narodnosti in dežele, je bila kaj primerno v ta namen izbrana cerkev sv. Janeza apostola (v Lateranu), ki ima tudi naslov »mater et caput omnium ecclesiarum Urbis et Orbis« — mati in glava vseh cerkvá v Rimu in drugod.

V Kragujevcu so Srbi razstrelili vse vojaške naprave, preden so se umaknili. Prvi so vkorakali v mesto vojaki avstrijskega 70. pešpolka ter zasadili zastavo na arzenalu.

22 milijonov beguncev. Na Ruskem je po obvestilu ondotnega poljedelskega ministrstva okrog 22 milijonov ljudi, ki so vsled vojske pregnani, na begu in nimajo svoje domačije.

Dopisi.

Iz Harij. Vrle Harijske žene so nabrale med seboj vsoto 50 K 70 v. in poslale od tega 25 K ženskemu kronskemu zakladu, 25 K 70 v. pa za slovenske ranjence v

Ljubljano. Vrlo, posnemanja vrednot (Op. ureništva: Darovi naj se pošiljajo naravnos na kraj namembe.)

Dolenja vas pri Ribnici. Živinorejcem ribiškega okolišča kakor tudi sosednih koroških občin se sporoča, da dobavlja otobi kot posrednji zastopnik tozadevne centrale č. g. Karel Škulj, deželni poslanec, Dolenjavo pri Ribnici. Pri naročilih je treba navesti število živine.

Dobrova. Dne 25. oktobra 1915 dopolne je umrl Josip Zorc, tukajšnji posestnik, mlinar in žagar, podomače Malnarjev oče — Dolinar, h. št. 33. Bil je vzor-mož stare, poštene slovenske korenine. Pokojni se je odlikoval po izredni milosrčnosti: storil je vsakemu z veseljem dobro, kadar koli je le mogel. Nad 40 let je bil cerkveni ključar. Odkar izhaja »Domoljub«, je bil ves čas njegov zvest naročnik. Blag spomin vrlemu možu! Naj počiva mirno v Bogu! Sveti mu večna luč!

Listek

Usodepolna past

Janko Mlakar.

I.

Nekje na Slovenskem teži na visokem bregu prijazen trg, ki nosi razen svojega pravega imena, ki ga pa obzirno zamolčimo, še jako prijazen priimek »Kurja čevca«. Kdaj in zakaj je prejel naš trg to dično ime, tega ne pove nobena zgodovina, zato tudi mi ne bomo o tem dalje razpravljali.

Kurjevci — tako imenujejo okoliški kmetje tržane — so pa kaj ponosni na svoj trg. In kako tudi ne! Krasna, široka, v lemem vremenu prašna, v grdem pa lepo blatna cesta vodi skozi sredino Kurjih čevc do župne cerkve, ki stoji koncem trga. Na obeh straneh se vrste hiše, kakor vojniki pri največji paradi. Nekaj se jih celo skupaj drži, kar se vidi skoraj edino le po večjih mestih. Hiše so sicer večinoma prtilične, zato pa do malega vse z opeko krite in lepo ometane.

Razven glavne ceste imajo Kurja čevca še dve stranski ulici: Blatno in Beraško ulico. Toda ti zakotni kraji nas ne zanimajo toliko, kajti mož, o katerem govori naša povest, stanuje na Glavnem trgu. Tako imenujejo namreč Kurjevci oni del ceste, ki se pri cerkvi nekoliko razširi.

Tu stoje vsa glavna poslopja Kurjih čevc: cerkev, župnišče, šola, županija, gostilna pri »Zeleni žabi« in hiša s trgovino Jake Koruze.

Jaka Koruza je začel, kakor večinoma trgovci po naših trgih in malih mestih. Prišel je iz tujine in prinesel svoje premoženje na hrbtnu. V Blatni ulici je najel stanovanje in odprl branjarijo. Ker je v vsakem kraju nekaj zapravljenih kmetov, ki jeseni pridelke ceno prodajo, spomladi pa isto ali pa še slabše blago drago kupujejo, je šla Koruzi kupčija kaj dobro izpod rok.

Največ mu je pa nesla »ponočna trgovina«.

V Blatni ulici se že podnevi malo vidi, kaj šele ponoči. Takole proti desetim so začele prihajati v manjših in večjih presledkih temne postave, obložene z vrečami in vrečicami, ter izginjale v Koruzini branjariji. To so bili malopridni otroci in nezvesti posli, ki so pomagali prazniti domače kašče ter si na ta način pridobivali postranske zasluzke. Seveda so denar lahko pognali, kakor so ga brez težave zasluzili. Dekleta so ga obesile nase v podobni pisanih cunj, fantje pa vtili vase v obliki pijače.

Seveda največji dobiček je imel pri tem Koruza. Kupoval je ceno in tehtal dobro sebi v korist. Da je tuintam par kil premalo plačal, ni bil kriv on, marveč njegove oči, ki pri luči slabo vidijo. Tako mu je zorela pšenica na lepem polju krog trga in v bližnji okolici, ter vsako leto dokaj dobro obrodila.

Marsikateri gospodar se je sicer pritoževal, da mu v kašči žito prehitro gine, in sumil celo otroke ali posle. Toda take tožbe so bile prav res krivične. Kaj morejo otroci ali posli za to, če pridejo miši v kašče, ali če gospodinja vedno preveč nameri, kadar pošlje v malin.

Koruza je pa leto za letom ceno kupoval in drago prodajal, kakor dela vsak pošten trgovec, ki se razume na svojo obrt in nima »preozke« vesti. Tako si je bil polagoma prislužil lepe denarce, in postalo mu je v ozki Blatni ulici pretesno. Želal si je ven na zrak, na Glavni trg.

Tu je imel ravno nasproti župnišča stari Pšeničnik nizko umazano bajto, ki se je sredi zanemarjenega vrta šopirila v sramoto celemu trgu. Stala je tam še izza tistih časov, ko so Kurja čevca nosila ponižni naslov vasi. Kurjevci pa nimajo posebno razvitega čuta za starinske spomnike, in zato tudi niso znali ceniti velike vrednosti častitljive Pšeničnikove bajte. Vsi so ji želeli skorajšen pogin. Toda bajta je kljubovala vsem viharjem in požarom, da celo zadnji potres ji ni mogel do živoga. Vse druge hiše so bile več ali manj poškodovane, Pšeničnikova bajta se je pa le malo bolj naprej nagnila.

Prihajali so tudi razni kupci nadlegovat Pšeničnika, da bi jim prodal vrt in bajto, toda nobena ponudba ga ni ganila. Rekel je, da je greh, in sicer velik greh, prodajati očetovo dedščino.

Tako je posedal Pšeničnik dan na dan na klopi pred »očetovo dedščino« v irahstih hlačah in umazani hodnični srajci ter mirno vlek iz svojega vivčka v veliko puhjanje vsem tržanom. Kajti kaj takega se pač prilaga kaki zagorski vasi, ne pa ponosnemu trgu kakor so Kurja čevca.

Tu je hotela sreča, da je Pšeničnik padel s trehe in si zlomil tilnik, to vse pa ravno tisti čas, ko so se Koruzi obudile želje po zraku na Glavnem trgu. In tako je prišlo, da je nekaj tednov potem kupil Koruza na javni dražbi Pšeničnikovino.

Kurjevcem sicer ni bilo posebno všeč, da se je ta prihajač, Jaka Koruza, tako vsedel v Kurja čevca, toda čez leto dni so mu že jeli kazati prijaznejše obraze.

Koruza je namreč podrl bajto in na njenem mestu postavil lepo enonadstrop-

no hišo, ki je lepoto Kurjih čevc visoko povzdignila. In res, tudi največji Koruzini nasprotniki morajo priznati, da je njegova hiša če ne v korist, pa vsaj v kras vsemu trgu.

Celo prostorno prtiličje zavzema trgovina, kjer se kupi tudi najslabše blago lahko po najvišji ceni. Nad njo se blesti napis: »Jaka Koruza. Trgovina z raznim blagom in deželnimi pridelki. Kupuje se po najvišji ceni, prodaja pa po najnižji.«

Nad prodajalno je prostorno stanovanje, kjer stanuje poleg gospodarja samo še stari kava in vedno črna Špela, ki mu vodi že leta in leta gospodinjstvo.

Koruza se namreč še do danes ni oženil. Vzrok, da je že skoraj šestdesetletni Koruza še vedno fant, je pa čisto umljivo tiste, ki jih je Koruza »prašal«, ga niso hotele; tistih, ki bi ga bile hotele, pa on ni »prašal«. Zato mu gospodinja stara Špela, ki ga ima menda tudi precej v oblasti. Najbrže so ji nekoliko preveč znane nekdanje Koruzine »temne« kupčije v Blatni ulici.

V trgovini je pa nekaj več ljudi zaposlenih. Pri vhodu sedi za visokim pultom blagajničarka, gospodična Fani. Ima sicer desno nogo nekoliko daljšo, a to je ne kazi posebno, ker tako večji del dneva presedi. Kadar ni posebnega opravila, drži navadno v rokah pletenje; pri tem delu ima pa eno oko obrnjeno skozi steklena vrata na trg, drugo ji pa tuintam obvisi na lepem komiju, »gospodu Francu«.

Gospod Franc je res čeden fant. Zaradi njega se marsikako dekle dalje pomudi v prodajalni na veliko jezo gospodične Fani, in tem večjo Koruzino zadovoljnost; kajti taka neumna dekleta, ki prihajajo v prodajalne zaradi lepih komijev, tudi slabo blago drago plačajo.

Razven komija in blagajničarke pomagata pri trgovini še vajenec, poredni Zorž, in hlapec Miha.

Sedaj je pa menda že čas, da si ogledamo natančneje tudi Koruzo. Obiščimo ga kar v njegovem »komptarju«, kakor imenuje sam svoj, s stekleno steno pregrajeni del prodajalne.

Mož je bolj majhne, čokate postave. Velika debela, brkata glava se mu kar v eno mer maže, kakor bi bila na peresih; na dolgih rokah ima debele kratke prste, s katerimi vedno menca, če nima ravno drugega dela, kakor bi štel denar; drugače mu pa ni nič reči. Edino nože ga malo kaze. Desna je namreč na znotraj zakrivljena, leva pa na ven.

Zato je bil pa tudi prost vojaščina. Vojaški zdravnik je pri naboru sicer rekel, da ima »fant« močne prsi, toda stotnik je videl samo nože.

»Ta ni za vojaka,« je rekel; »poglejte ga pod nože! Mož mi skazi z njimi vso fronto.«

In mladi Jaka Koruza je bil prvokrat v življenju zadovoljen s svojimi nogami, kajti vojaščina mu ni posebno dišala.

Sicer mu pa napaka njegovih nog ni posebno nadležna. Kajti navadno presedi domalega cel dan v »komptarju«. Tu piše pridno račune in pogleduje pazljivo skozi stekleno steno, kaj se godi v trgovini. Nobena najmanjša stvarica ne uide njegovemu pazljivemu očesu. Zato ni čudno, da se včasih pri računih kaj zmoti. Ker se pa

»godi to vedno le njemu v korist, ga ta zmotljivost ne boli posebno.

Sploh je Koruza strog in natančen gošpod svojim podložnikom. Prihajati morajo točno v trgovino, in gorje mu, kdor bi zamudil le par minut. Ker pa ve da ogled vleče, pride vselej on prvi in sicer skozi posebna vrata, ki vodijo z dvorišča v komptar.

Odpri jih vselej sam in Miha, ki pride po ključke od prodajalne in izložb, ga že najde pri delu. Nato se pa vrste v kratkih presledkih po dostojanstvu: Žorž, gospodična Fani, gospod Franc in nazadnje krpela z zajtrkom.

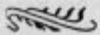
Vsi morajo v prodajalno hoditi mimo njegove pisalne mize in velike železne blagajne.

Da, ta lepa blagajna, edina stvar, ki se je lahko ponašala z ljubeznijo Jake Koruze! In ravno ta blagajna je spravila svojega gospoda v veliko škodo, sramoto in žalost.

S kakšnim veseljem, ponosom in ljubeznijo je Koruza še pred nekaj tedni pogledoval nanjo! In danes?

Danes pa sedi žalosten in potrta za mizo. Niti ne ozre se več na svojo nekdanjo ljubezen.

In kako je to prišlo?
(Dalic.)

Sluke in črtice z bojišč.

»Kako sem bil ranjen . . .«

Dunaj, 7. oktobra 1915.

Ivan Grad popisuje staršem svoje doživljaje:

»Ljubi starši! Sedaj imam lepo prilžnost, da Vam malo razložim, kako je na bojišču in kako je bilo v začetku septembra do časa, ko sem bil ranjen.

V noči zadnjega avgusta sem stal na straži pri naših žičnih ograjah. Bilo je že precej hladno. Kar pridejo naši pionirji in razrežejo žice. Takoj sem vedel, da bo treba zapustiti zakope, kjer smo čepeli in čemeli kakih 6 tednov. Imeli smo vsak svoj brolg v zemlji. Proti jutru, ko se vzbudi Korbčov Ivan, mu povem, da bomo napadli sovražnika. Rekel mi je: »Spet ga bomo nakresali!« In res. Zjutraj pride naš narednik in zakliče: »Fantje! Danes bomo Rusu zopet pokazali, kaj znamo.« Mi gremo na to nekoliko nazaj, da napravimo prostor nekemu ogrskemu bataljonu. Ob devetih se vname boj. Začela je naša artiljerija, ki je obsipala Ruse s težkimi granatami in šrapneli, tako da se je kar zemlja tresla. Tudi ruski šrapneli so pokali, pa bolj redko. Sodni dan je tukaj, sem si mislil. Kmalu pa začne tudi infanterija. Naš prapor je bil za rezervo. Prvi dan Rusov nismo poglali iz zakopov; ponoči se je malo umaknil. Drugi dan smo se zopet začeli plaziti naprej. Padale so granate in šrapneli. Marsikdo je tukaj obležal. Proti noči pridemo do ruskih zakopov. Bilo je vse razbito: tuintam so ležala mrtva trupla Rusov. Narednik nam pove, da ostanemo to noč v ruskih jarkih. Ponoči se je tam daleč slišalo vpitje »huraj!« Zjutraj okoli 9. ure se je vdalo precej Rusov. Povelje se je glasilo:

»Napreji!« Pred nami je bil velik hrastov gozd, kjer je bilo vse razbito in polomljeno. Padale so granate. Ko proderemo do nekega griča, smo bili zopet v ognju šrapnelov; več mož je obležalo. V neki koruzi smo se spustili na tla ter grebli jarke. Pa pribrenči šrapnel, se razpoči . . . nehaj sem kopati. »Ranjen sem,« pravim tovarišu, ki me je takoj obvezal in peljal na bližnje obezovališče, kjer je bilo že veliko ranjencev. Odpeljali so nas z vlakom v Debrecin. Tukaj sem bil 9 dni. Sedaj sem na Dunaju, kjer so mi vzeli kroglo iz rane.»

Vojakova oporoka pred bojem.

Vojak Anton Knafl, gostilničar v Velikivasi na Koroškem, se pismeno posilavlja od svoje družinice:

Draga žena! Predvsem Vas vse skupaj lepo pozdravim: otročiče in posebno Tebe, draga žena! Naznanjam Ti, da danes zopet gremo dalje v B. na bojišče, da se bomo borili za domovino. Žalosten dan imam danes, ker ne vem, če se bomo še kdaj videli. — Draga moja! Skrbi za dom in za mladino; uči prav pridno moje ljube otročiče. Vi otročiči pa ubogajte skrbno in ljubo mamico in nikar je ne žalite. Bodite pridni in pobožni! Te nauke Vam pošiljam. Draga žena! Drži jih ostro, da bodo hodili v cerkev in molili tudi zame; pridno prejemajte sv. zakramente. Prosim Te, ako bi se primerilo, da bi se ne videli, ostani sama, kakor sem tudi jaz Tebi obljubil in imej otročiče za ljubo; uči jih lepo. Če ne pridem več domov, je vse premoženje Tvoje, samo da skrbiš za otroke. Zdaj Vas pa vse lepo pozdravim . . .

Danes pripeljem »frišen mušter«.

Kadet Drago Flerin piše svojemu prijatelju:

Bojišče na višini 2000 m, 11. okt. 1915. Vidiš, predragi, med tem časom sem tudi jaz prišel precej daleč in visoko, sem do bojnega polja, ki je tu, kjer sem jaz, 2000 metrov visoko in gola skala, pokrita s snegom. Sem komandant ene čete slovenskih junakov, ki je štela 52 mož, a se je sedaj že precej skrčila. Stojimo za skalami trdno kot skale same in prežimo na polentarje. Neumni so kot noč; zato jih večkrat ponoči primejo skomine priti nekoliko bližje na 50 korakov, da bi potrkali na naša skalnata vrata. Seveda se jim vrata odpro, toda ven prižvižga svinčen »Ur-laubschein«, veljaven za dotičnike v vseh državah »per omnia saecula saeculorum« (na vekov veke). Ti ne veš, kako naši fantje vedno Boga prosijo, da bi Italijani skoraj napadli! Če dva dni ne vidijo nobene italijanskega alpinca, jim je že dolg čas po njih in si kar prosijo na patroljo: »Gospod, naj no grem! Danes Vam gotovo pripeljem »frišen mušter«. Tako prosi tu eden, tam pa cel voj.

Vreme? Mraz in dež nas res precej nadlegujeta, a še bolj neprijetna je zame tema v megli, ko moram ponoči nadzorovati vso bojno črto. Plaziti se moram po skalah in po vseh štirih, pa mi še izpodleti. Na ta način sem se že ves obtolkel. A kljub temu sem se tako privadil na to življenje kot na dunajsko. Manjka mi ničesar ne; uši so mi še odveč.

Ko bi le Italijanom topovi zamrzili, da ne bi kamenje okrog nas tako plesalo in samo sebi žvižgalo. Zdrav sem še bolj kot sem bil včasih doma. Izpremenjen sem le v toliko, da mi brada postaja »kocagoga«.

Slovo od domačih.

Miha Burger, 18 letni vojak iz Ma pri Smedniku piše staršem: »Dragi starši! Predvsem Vas lepo pozdravim te Vam naznanim, da grem na bojišče, na Rusa.

Bobni bodo ropotali,
pot krvavo nam kazali;
takrat nate, ljubi dom,
enkrat še pomislil bom.

Takrat v duhu Vas objame,
zadnjikrat slovo še vzamem;
desno roko Vam podam:
kam sirota grem, ne znam.

Z Bogom bratje in sestrica!
Puška bo mi zdaj družica;
kruh vojaški jedel bom,
zvon mi bo zdaj bojni grom.

Krogle bodo zdaj letele
in granate bodo pele;
morda zadnjič čez goré
pozdravilo moje gre.

Z Bogom rojstna mi vasice
in domača ti cerkvica!
Naj še vama dam roko,
če nazaj me več ne bo.

Naj se spolni volja božjal
Vojna služba ni najložja,
toda cesar kliče nas;
zmage kmalo pride čas.

Starši! Prosim lepo, milo,
če se bode razglasilo:
»Mrtev Vaš je sin vojak,«
dajte zame mašo brat'!

Vojak — vojaku.

Alojzij Slapničar iz prežganjske tare, sedaj vojak c. kr. trdnjavskega topniškega polka št. 4, ki se že od pričetka vojske nahaja v P. . . . je poslal svojemu 18 letnemu, k vojakom odhajajočemu bratu Josipu in žalostni materi sledeče bodrilno pismo:

Dragi moj brat Jožef!

Dne 5. okt. popoldne mi je došla kartica, ki sem v njej čital, da Te petnajstea pokliče cesar v brambo domovine. Božja volja hoče tako; ne bodi žalosten!

Mislil sem, da pridem kaj domov. Ali zdaj Te pa žalibog ne bo v rodni hišici, ko bom stopil vanjo, če dočakam dopust . . .

Dragi moj Jožef! Ne bodi žalosten! Bodi vesel, ko greš v cesarsko službo. Bodi korajžen! Če ne boš imel korajže, bo bolj slabo.

In koder boš hodil, bodi priden in rad ubogaj, pa Ti bo vse dobro šlo. In na svoje zdravje pazi, da ga kako po neumnosti ne zapraviš.

In Vi, draga, ljuba moja mama! Vem, da ste močno žalostni. Bog in Marija naj Vas tolaži in Sv. Duh . . .

Dragi Jože! Bog naj Te varuje, koder boš hodil. In Mati božja naj prosí zate, za tvojo srečo, da bi bil vedno pri najboljšem zdravju in veselju. In Tvoj angel varih naj bo s Teboj ter naj Te vodi po pravih potih. On naj Te varuje dušnih in telesnih nesreč, naj Te zopet enkrat zdravega in veselega pripelje nazaj v Tvojo rojstno hišico k Tvoji ljubi mami, nazaj k Tvojim bratom in sestrici. Zaupaj v Boga; on nas zopet enkrat pripelje skupaj. Takrat bodo naša srca polna sreče...

Zdaj pa najsrčneje pozdravljam Tebe in Vas, mamica ljuba, in Vas, bratca in sestrica, ki boste osamljeni ostali doma. Ne žalostite se preveč; vse hudo bo minilo...

Dragi brat! Prosim Te lepo, da mi takoj pišeš, kamor boš prišel. Vi, mamica ljuba, pa skrbite zanj, zame ni treba več, kajti jaz bom že izhajal.

Srčno pozdravljam vse!

Kakor divje koze na pečinah...

Zapadno bojišče.

Zanimivo je naše življenje. Navadili smo se na prepade in pečine — kot divje koze. Nahajamo se na precej visokem hribu, oziroma gorovju. Same skale in prepadi — in niti steze ni bilo, da bi človek šel navzgor. In sedaj? Ako bodo zopet prišle divje koze tu gori — to se bodo čudile, ko bodo vidile, da je vse izpremenjeno. Kaj vse premore človek z božjo pomočjo in s čudovito potrpežljivostjo! Nastala je pravcata vas na teh pečinah in sicer prav udobno urejena. Imamo prostorne barake z več pečmi iz železa. Barake so vse lesene in obite s papirjem. Koliko tuda, preden se je ta les in sploh ves material spravil na to višino! In kaka pot! Skoraj cesta pelje zdaj gor. Precej razstrelivnih snovij je bilo potreba, da se je to storilo. Zdaj nosijo konji vojakom potrebne stvari, kjer so se poprej samo divje koze podile. Tukaj sem pridi človek in občuduj vztrajnost ter potrpežljivost naših neustrašnih mož in mladeničev!

Navadili smo se pa tudi že, da hodimo po teh pečinah kot koze. Pa čeravno smo v takem kraju, vendar smo vedno veseli. Gorje Lahonu, ako se nam približa! Strmoglavili ga bomo po pečinah, da se mu ne bodo več sline cedile po naših deželah.

Danes je nedelja. Lep dan, da ga moramo biti veseli; in še odmor imamo. Le to nas žalosti, da se ne moremo udeležiti svetih opravil, po katerih vedno hrepenimo. Pa kaj, ko ni mogoče. Bomo pa po vrnitvi bolj pogosto zahajali v cerkev!

Drugače se imamo, hvala Bogu in Mariji, prav dobro!

Končno srčno pozdravljamo vse cenjene čitatelje »Domoljuba« in kličemo: Po zmagi na veselo svidenje!

Vdani Vam Dolenjci: Hrovat Al., četovodja iz Petan; Prelesnik Josip, podlovec, Dobrepolje; Šmojdek Janez iz Petan; Požar Janez, Dolenjavas.

Dogodbica s severnega bojišča.

Vojaški kurat J. Hafner pripoveduje: »Vsedle zanikrne nepazljivosti je eden naših pionirjev, ko je snažil puško, smrtono varno ranil v trebuh svojega tovariša. Pokličejo me k umirajočemu, ki leži sredi

celega oddelka. V imenu nepredvidneža prosim umirajočega, naj mu kot kristjan odpusti, kakor je Kristus Gospod odpustil svojim morilcem; drugemu pa sem velel, naj prosí odpustjenja, da bo zadobil pokoj svoji duši. Segla sta si v roke; umirajoči junak je velikodušno odpustil, krivec pa se je spustil na kolena, dvignil prošeče roke — ihteč, stokajoč prosil odpustjenja. Drugi pa so gledali in marsikomu se je porosilo oko. Skupaj smo molili litanije za umirajočega, nato sem pa podelil junaku sv. zakramente.«

S kropom...

Jakob Bregant iz Šmarja na Štaj. piše iz Belgrada: Dne 8. in 9. oktobra, ko smo jurišali na Belgrad, ne bom nikdar pozabil. Zgodaj v jutru, ko so še zvezdice migljale na nebu, so nas na splavih in v čolnih prepeljali čez deročo Donavo na srbsko stran. Srbi nas niso zapazili, ker niso pričakovali tako zgodnjega obiska avstrijskih vojakov.

Okrog 5. ure zjutraj je začelo pokati na vseh koncih in krajih. Mi smo takoj zavzeli dobre postojanke in smo vrgli Srbe več sto metrov nazaj za železnico. To vam je bil boj. Vsak Avstrijec je imel proti sebi najmanj 5 do 6 Srbov. A mi smo jih vrgli srečno nazaj. Najboljše naše orožje nam je bila ročna lopata. Kdor se ni hitro zakopal, so ga krogle srbskih pušk pokosile. Okrog poldneva smo bili v mučnem položaju. Od treh strani so Srbi streljali na nas, a niso nas mogli premagati. Pomoči nismo mogli dobiti, ker so Srbi drzno streljali na čolne, ki naj bi prevažali vojake po Donavi. Po noči smo se do dobra utaborili. Došla nam je tudi znatna pomoč. Drugo jutro na vse zgodaj smo začeli jurišati in ni trajalo dolgo, ko so morali Srbi prepustiti nam svoje najboljše postojanke. Proti poldnevu smo bili že v belgrajskih ulicah. Boj je bil tukaj srdit. Srbinje so nas polivale s kropom in streljale iz kritja na nas. Vendar vse skup sovražniku ni nič pomagalo; krog 3. ure popoldne, dne 9. oktobra je bil Belgrad naš. Jaz sem imel dva metra dolgo zastavo s seboj; obesil sem jo na visoki jablani ob neki hiši v tovarniškem delu Belgrada. Slovenci in Hrvati smo na večer peli v Belgradu: »Lepo našo domovino«. Sedaj prodirajo naši vojaki v osrčje Srbije.

»Pišem z levo roko...«

Jožef Mohor iz Dan pri Ribnici opisuje svoje vojno življenje tako-le:

Slavno uredništvo »Domoljuba«! Lansko leto sem bil potrjen. Kot vojak sem bil pridržen lov. bat. št. 20. Januarja sem se poslovil od domovine in šel s tovariši v Karpate. Bil sem tri mesece tam. Majnika smo Ruse pregnali in šli od Zborova drugam. Vozili smo se in izstopili v Delatinu; nato smo bili za rezervo v Kolomeji. Prav takrat so se naši dobro udarili; ujeli so 700 Rusov. Pri Šnjatinu smo jih tudi pošteno pognali v beg. Potem smo šli skozi Horodenko in na čolnih premostili Dnjester. Kmalu smo bili za silo zakopani v jarkih. Prav po kranjsko smo se udarili 13. junija. Tedaj sem bil tudi jaz ranjen v komolec desne roke, ki so mi jo čez dober mesec odrezali. Bil sem po bolnišnicah na

Ogrskem, zdaj pa v Celovcu. Vsega skupaj sem se vojskoval na fronti pet mesecev; mnogo zanimivega bi imel povedati, kar pride pozneje na vrsto. Ko sem bil v Karpatih, so mi mati umrli. Mislite si mojo žalost!... Zdaj sem sam.

Vse to pišem z levo roko; bolj težko gre. (Pisava je prav lična. Op. ured.)

Tam na onem griči...

Tam na onem griči,
tam so ruski ptiči,
k' se jim hlače tresejo,
k' naše puške pokajo.

Naši pokajo s kanoni —
ruski jokajo kajoni.
Kaj jim pride vse na um?!
Streljajo samo z dum dum!

Ko razpočili šrapneli,
že so Rusi k nam zleteli;
»Aj, ne pučaj, ljubi pan!
Roke gori — jaz se vdam.

Hleba podarite
pa nas »zaberite«.
Bog te živi, Avstrijak,
k' imaš hleba in tobak!»

Hleba smo jim dali,
zraven vse zabrali.
Zdaj pa z Bogom, ruski car,
ti nam nisi nič več mār!

*) Poje se kakor ona »Tam za laškimi gričem...«

Pesem na Italijana z bovskih hribov,

Kaj Lah si je izmislil?
Da Avstrijo bo stisnil.
Pa močno se je goljufal;
prav vse si je zabarantal.

Zdaj tam ob Bovcu čaka,
se dere kakor spaka,
in černo-kislo se drži;
če nas zagleda, pa zbeži.

»V Gorici bo kosilo,
in v Trstu bo zvonilo« —
tako je mislil laški stric;
a dobil jih je po butic'.

Še na Trbiž je prežal;
kot srna zdaj je zbežal
nazaj, nazaj v taljanski svet;
»Ne vidimo se kmalu spet.«

M. in G. iz Virmaš.

To in ono iz življenja slov. vojaka.

Ludvik Zwander, sedaj pri oddelku vojakov, ki se vežbajo v drsanju na smučeh na Gr... r, opisuje vojaško življenje tako-le:

Dragi »Domoljub«! Iz daljnega kraja Te pozdravlja Tvoj zvesti naročnik. — Upam, da boš tudi za te vrstice imel malo prostorčka.

Avgusta sem bil še na Štajerskem. Odrinili smo na italijansko mejo. V kratkem smo dospeli na cilj. V bližnji vasi smo imeli odmor, da smo si skuhati okrepčila. Tudi jaz sem si hotel skuhati »konservo«. Tega posla seveda še nisem nikdar oprav-

ljal. Napravil sem ognjišče, zakuril ter vrgel škatijo noter; nato sem šel iskat drv. Ko se vračam, nekaj počl. Pogledam bliže in vidim, da mi je konzervo razgnalo. Prazna je bila in prazen moj želodec.

Še tisti dan smo morali naprej. V štirih dneh smo došli v bližino bojišča; pokalo je že strahovito. Drugi dan so nas porabili, da smo nesli obrezan les na določene višine. Tu sem prvič zagledal luknjo, ki jo je laška granata izkopalala v zemlji. Dalje smo srečali pokopališče, kjer počiva 17 naših junakov. Grobovi so lepo ozaljšani in vsak ima svoj križec ter napis. Korakali smo z lesom še dve uri. Kar zagledamo polno barak v zemlji. Vse so tako narejene, da jih sovražnik ne vidi. Skoraj vsaka ima svoje ime. Prva se imenuje »Edelweiss«, druga »Pri bolni uši«, tretja »Pri hudem levu« itd.

Tu smo nekoliko počivali. Ogljedali smo si žične ovire, žarometalce, strojne puške in peklenske stroje: ognjemetalce. Ta stroj bljuje kakih 30 m daleč strahovit ogenj, ki človeka takoj pokonča, če ga le doseže. Na tem kraju sem našel mnogo znanecv in prijateljev.

Mudili smo se dve uri, poslušali kanoonsko bobnanje, potem pa šli dalje na planino, kamor je bilo še poldruge uro. Z lesom obloženim ta pot ni bila kaj lahka, osobito ker so nas Lahji videli in obstreljevali. Ko so jele rožljati krogle, smo vrgli les proč ter stekli hitro za skale. Bili smo še vsi zdravi.

Les je moral še tisti dan naprej, ker so ga potrebovali za žično železnico. Ni kazalo drugega, kot iti naprej — brez pušk — 500 korakov od sovražnika. Čakati smo morali, da se je stemnilo, med tem so pa granate padale na tisti kraj, kjer je ležal les. Tudi naši so odgovarjali. Italijani niso mirovali tudi ponoči ne.

Do jutra smo bdeli in prežali, kdaj bi bilo moč naprej. Zjutraj se je pa — hvala Bogu — priplazila megla; streljanje je prenehalo, mi smo se pa lotili dela ter srečno prispeli do cilja nad 2000 m visoko. Tudi tu smo našli znanecv.

Enega izmed njih, ki je bil na straži, sem prosil, naj mi posodi puško, da tudi jaz — prvičkrat v življenju — sprožim par strelcov na sovražnika.

Ta pot mi bo ostala vedno v spominu, kajti niso šale, v vednem sovražnem ognju nesti po kozjih stezah 8 metrov dolg les na 2000 metrov visoko postojanko. Pa vse smo radi storili in smo pripravljani na nove žrtve za vero, dom, cesarja.

Sedaj grem na Gr . . . r, da se bom učil drsati po snegu na smučeh.

Naš Janez.

Praporščak Janko Poljak je zapisal par značilnih potez iz življenja naših korenjakov:

Naš pešpolk ima glas, da še ni prepustil Moskalu niti pedi zemlje, če ni bil primoran po drugih okoliščinah. Ljudje ne gredo nazaj! Kadar pa morajo iti, nekateri jokajo od jeze. Za smeh pa tudi poskrbe, naj bo položaj še tako kritičen. Ko smo nekoč morali zapustiti naše pozicije in se umakniti par kilometrov nazaj, sem dirjal na vse kriplje, da ubežim Rusom, ki so rinili za mano. Pritečem do neke hiše. Na

pločevinasto streho so padale krogle kot toča, šrapnele so razsajale okoli hate (hiše) in granate so tulile nad njo. Naenkrat pogleda skozi napol zaprta vrata naš človek. »Ja, za Boga, Janez, beži, Moskal . . .« — »Ja, moram kofe preh skuhate,« in izgine nazaj v hišo. Rusi so se upehali in nas niso mogli več tako hitro preganjati. Jaz stopim malo v hišo. Za počtl V štedilniku, bolje na ognjišču, ogenj, Janez pa piha in piha, da palec debele trske lete okoli njega in v kotliček. Naenkrat zarjovejo Rusi zopet svoj: »Ura! Ura!« Jaz jo ulijem vun, Janez se pa še nekaj ukvarja s »kofetom«. Oziram se nazaj, kako bo z njim. (Mene ni bilo videti, ker sem tekkel po grmovju.) Aha! Sedajle stopi Moskal na prag hiše. Janez pa v tistem trenutku vun. podere Moskala, kotliček se mu polije po Rusu. In sedaj ta situacija! Rus na tleh rjove, ker se je opekel, Janez mu pritisne še eno s škornjicami tja v zadnjico. »Na, da boš vedel, kdaj si Kranjcu razlil »kofe«, mrcina ruska!« Drugi Rusi, kaki trije, pa roke v zrak: »Mi vaši, vaši, pane, zlaty pane!« Janez pa v dir, ko vidi, da jo maha Rusa ko listja in trave . . .

Taki so. Poje rad, včasih ga malo pocukne, tudi pove kako bolj obaltno, ampak mož na svojem mestu je vsak.

Kako se Slovaki ljubijo.

Dne 14. septembra je pisala slovaška mati svojemu sinu na bojišče karto sledeče vsebine:

»Hvaljen bodi J. Kristus. S srčno ljubeznijo Te na stotisočkrat pozdravljamo Tvoji starši, Tvoji sestrici Katerca in Marička ter ti prošimo in želimo od milega Gospoda Boga dobrega, stalnega zdravja in sreče, in da bi bil obvarovan pred sovražnikom, moj dragi sinček. Piši mi, če naj Ti že pošljem zimsko obleko, ako bom mogla poslati. Moj Bog, kaj neki bo s Teboj, moje milo ugnano dete, zopet se moraš v tem mrazu mučiti. O ko bi Ti mogla pomagati! Pa kaj, ko ne morem, sinček mili! Prosi, naj Te z bojišča spuste vsaj pogledat domov. I. pride domov za 14 dni in cerkvenik Miško tudi; poskusi, če Te puste domov. Še enkrat Te presrčno pozdravljamo, vsa naša rodbina, in Ti želimo od Mátičke Kristove zdravja in varstva, da bi Te ta Mátička obvarovala trpljenja, hudih bolezni, in da bi pomagala mojemu sinčku, kličečemu na pomoč. Mi zdaj koruzo vozimo, pa je tako velika voda. Dobili smo že od 4. teža meseca karte od Tebe. Moj Bog, ko bi le enkrat mogla videti mojega milega, dragerega sinčka in se z njim potolažiti. Saj Mátičko Kristovo zmirom prosim za mojega sinčka, da bi mi ga ohranila . . .«

(To je polovica pisma, ki ga je našel č. g. kurat F. Hafner.)

Vojakova zahvala.

Ital. bojišče, 24. oktobra.

Korporal Franc Zevnik iz Male vasi v Dobrepoljah se zahvaljuje za knjižico »Krščanski vojak«, ki mu jo je poslala Marijina družba in med drugim piše: »Z velikim veseljem sem prejel krasno knjižico od naše prelepe Marijine družbe. Sedaj jo bom tukaj v strelskem jarku prebiral, saj

tako že dolgo nisem mogel biti pri sv. maši in tudi zvona že nisem slišal sam ne vem koliko časa. Torej še enkrat najlepša zahvala.

Jaz sem, hvala Bogu, kljub hudim naporom in nevarnostim zdrav. Imamo zopet težke boje, pa mislim, da tudi zdaj ne bo polentarjem sreča mila. Samo Bog nas obvaruj, pa jih bomo zopet pošteno nasmu-kali. Vi drugi, doma ostali tovariši pa molite za nas.

Silvin Sardenko:

Trikrat enajst vojnih.

Po narodnih motivih.

XVI.

»Smrt na bojišču nebesa odpre.

Čez Duklo vodi pot,
po poti hodi polk.
Nad Duklo čaka smrt,
na licih mir in molk.

Pod Duklo v marmor bel
urezan spomenik:
Na rami težek križ
drži Odrešenik.

Ob njem žari pozdrav:
»Po križu do neba.«
Vojakom strah in up
v očeh zablesketa — — —

XVII.

»Daleč čez gore
naša vojska gre.«

Davi smo strelci šli ob svetišču.
Zarja na gori mirno je spala,
zarja iz cerkve milo sijala —
čudežen žar na večnem ognjišču.

Naši spomini — romarji tihi
romajo v cerkev z gorkimi vzdihli:

»O naredite konec preprirom!
Tam za gorami, tam za gorami
jokajo se družine za nami.
Angeli božji, pridite z mirom!«

Angeli božji, ali ste čuli? —
Spet so preveč topovi zarjuli.

XVIII.

»Prišlo je črno dekle,
da črno jamo odpre.«

Dolgo. Menda že deseti dan
kakor krt je v rovu zakopan.
Nima kruha, nima ga požirka.
V žepu tesna ura repetirka
trka, trka kakor bela smrt,
tiha tkalka tke mrtvaški prt.
Ali v možu jasen up se vname,
izpred srca drobno pismo vzame —
sladko pismo kakor šopek rož:

»Ljubi mož!

»Glej! Odšla je grenka ura moja,
da odšla bi skoraj tudi tvoja.
Naša lipa ziblje cvet dehteč,
jaz pa sinka: nisem sama več.

Tvoj v obraz je — ves je v rožnih
krasih.

Mož se skloni. Ves je v solzah včasih.
Kaj sem tožna mislila si spet:
da si ranjen, mrtev ali vjet?
Piši, piši in me utolaži!
V strahu čakam kot na smrtni
straži...»

Temna pesem. Divji ptič šrapnel
krvožejno mimo je pripel.
Mož se skloni. Ves obraz uho — — —
Čitaj! Ti si varen pod zemljo.
Spet se dvigne s pismom iznad rova.
Čita:

»Letos polna blagoslova
žitna njiva je kot gozdič zlat:
pri kozolcu zmanjkalo bo lat.
Šimeljna so vzeli nam dragonci
— ej, kako se nesel je pokonci —
Hlapec Primož nam omača skor,
dekli Mani sem zaprla dvor.
— In še nekaj. Stari Bajt se ženi.
No neveste danes so poceni... —
Pridi, pridi kmalu, ljubi mož!
Piši, kadar pismo to doboš.
Dva pozdrava sprejmi preiskrena:
Sinek tvoj in tvoja Magdalena.«

In še dvakrat, trikrat bral je spet
sladko pismo kakor rožni cvet.
Droben list je zganil čez kolena.
In srce nareka.

»Ljuba žena!
»Sinka torej! Danes še jasneje
vem, zakaj jih branim naše meje.
Blizu, komaj metrov petdeset
se nam skriva top sovražnih čet.
Pa ne boj se, moja Magdalena.
naša moč je le preveč jeklena,
da ne strla bi sovragov v prah.
Zdrav in svež sem kakor gorski mah.
Mora k zmagi vstati domovina —
ženko branim, branim tudi sina.
Ahl ta misel...«

Proti luči zlati
list je dvignil, če bo mogla brati
ljuba žena ljubljeni pozdrav.

Ptič šrapnel je mimo jarka šinil
kakor senca mož je v rov izginil —
pregloboko, da ne bo več vstal.
Kdo bo vojno pismo dokončal?

XIX.

»Kolikrat je gori vstala
sinku luč je prižigala.«

Atek je padel. Sinek, pomisli,
v grozni zibéli strelnega jarka.
Atek je padel. Sinek, ne plakaj,
zibel je tvoja — angelska barka.

Atek je padel. Sinek, poslušaj,
krogla je pela pesem mu zadnjo.
Atek je padel. Sinek, ne plakaj,
grlica poje pesem pomladno.

Atek je padel. Sinek, ne zabi,
dve je svetinji nosil pod vratom:
tvojo podobo, mojo podobo —
in okovani bili sta z zlatom.

Atek je padel. Sinek, poglédi,
gori v nebesih gleda na naju.
Atek je padel. Sinek zasanjaj,
v sanjah poleti k ateku v rajul!

Novo zborovanje vojnih kuratov na snežni višavi.

Dne 19. oktobra se je zopet zbralo večje število vojaških duhovnikov na visoki planoti Folgariji v Tirolah. Iz posvetovanja, med katerim je muziciral 30'5 cm možnar tako, da so mala okenca zborovalne sobice pošteno šklepetala, omenjamo nekatere stvari, ki dajejo primerne nasvete vsem tistim, kateri imajo svojce na bojišču.

Poudarjalo se je, kako dobro vpliva na vojaštvo dobro berivo: dobri časopisi, letaki, lističi in knjige, ki so jih vojaki prejeli skoraj iz vsake škofije. Molki, svetinjice in križci, ki jih pošiljajo domači, imajo toli večjo veljavo, ker imajo nekačo posvečenje rodne domače hiše in zemlje. Priznalno se je omenjalo tudi pametno in modro dopisovanje od doma. Večkratna pisemska zveza z domačo hišo krepi družinsko vez, dočim se v nasprotnem slučaju ljubezen do doma in domačih ohladi. Tudi otroci naj pridno pišejo in zagotavljajo očetu, da vsak dan molijo zanj, da ga priporočajo varstvu Marijine-mu, da prejema za njegovo rešitev in zdravje sv. obhajilo.

Eden izmed kuratov je pripovedoval, kako je neki oče na fronti prav vsled ljubeznivega pisma, ki mu ga je poslal njegov sinček, zopet krenil na pot k sveti spovedi. »Oče,« — tako je pisal otrok — »veliko in vedno molimo za Vas«. To ga je ganilo in izpreobrnilo. Samo čenčava, ljubezenska pisma ter nedostojne dopisnice naj bi pa vojna pošta zavrgla.

Vsem pa, osobito duhovnikom doma pa priporočajo vojni kurati, naj bi ne prenehali moliti v vojne namene. Med te vojne namene se v prvi vrsti prišteva tudi zveličanje duš.

Vojni kurati so nemškimi vojakom razdelili posebne podobice z molitvico za popolni kes.

Enako zborovanje so imeli vojaški kurati dne 22. oktobra na visoki planoti Lavaroni.

Zahvala.

Od c. kr. deželnega predsedništva svoječasno izdani oklic radi oddaje vreč našim četam na jugozapadni fronti, je imel v celi deželi najlepši uspeh. Število vreč, ki jih je podarilo občinstvo, presega več tisočev.

C. in kr. 5. armadno etapno poveljstvo je za jako lep uspeh, ki ga je imelo to podjetje, z dopisom na c. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko izrazilo zahvalo v ime-nu Najvišje službe ter pripomnilo, da naj požrtvovalnost darovalcev najde svoje najlepše plačilo v zavesti, da je prihranilo s svojimi darili našim vrlim četam mnogo

krvi. Ko se ta zahvala tem potom sporoča onim, ki so z darili, ročnim delom ali drugače pripomogli k uspehu, se obenem ponavljajo prošnja za nadaljevanje tega dela. Še vedno morajo naši junaški vojaki na jugozapadni fronti vztrajati proti neprestanim navalom sovražnikov, še vedno je treba skrbeti za njihovo varnost.

Prazne vreče, približno 60 cm dolge in 40 cm široke, iz trpežne tkanine, v svetlih neopazljivih barvah (rumenkaste, ru-javkaste, sive), na odprti ozki strani opremljene s trdno vrvico za zavezo, naj se oddajo pri županih. Tudi že rabljene vreče so dobrodošle, če so le dovolj trpežne. — Na posebno zahtevo bi se plačalo za kos po kakovosti 50 do 70 vinarjev.

Gospodarske vesti.

Gospodarski in tržni pregled.

Svetovna žetev je pokazala veliko pridelka. Na Ruskem je letos pšenice 247,34 milijonov q — lani 204,84; rži 248,46 — lani 204,75; ječmena 111 — lani 86; ovsa 159,35 — lani 128,47. Na Ogrskem: pšenice 41,62 milijonov q — lani 28,64, torej se je samo na Ogrskem pridelalo 129.600 vagonov pšenice več kakor lani; rži 11,68 — lani 10,77; ječmena 12,23 — lani 14,21; ovsa 11,75 — lani 12,56; turščice 45,86 — lani, ko je bila za koruzo zelo dobra letina, 43,77. Romunska: pšenice 29,60 — lani 12,60; rži 0,80 — lani 0,50, ječmena 3,16 — lani 5,37; ovsa 3,80 — lani 3,67. Za koruzo letos še ni podatkov; lani 28. Bolgarska: pšenice 12,58 — lani 8; rži 1,94 — lani 1,77; ječmena 5,85 lani 2,26; ovsa 1,39 — lani 1,25; za turščico ni podatkov. Indija: pšenice 104,34 — lani 84,83. Združene države v Ameriki: pšenice 272,54 — lani 242,50; rži 11,28 — lani 10,87; ječmena 51,43 — lani 42,44; ovsa 219,96 — lani 165,62; turščice 768,60 — lani 678,92. Kanada: pšenice 84,05 — lani 43,89; rži 0,61 — lani 0,51; ječmena 11,28 — lani 7,88; ovsa 75,60, lani 48,28. Argentinijska: pšenice 45,85 — lani 31; rži 0,47 — lani 0,85; ječmena 1,80 — lani 1,75; turščice 85,92 — lani 66,84; ovsa 8,31 — lani 7,40. Angleska: pšenice 20,60 — lani 16,99; rži 0,06 — lani 0,06; ječmena 11,15 — lani 14,64; ovsa 20,14 — lani 20,06. Francoska: pšenice 64,72 — lani 78,70; rži 9,93 — lani 11,38; ječmena 7,86 — lani 10,04; ovsa 37,46 — lani 46,66; turščice lani 5,50. Italija: pšenice 47 — lani 46,12; rži 1,20 — lani 1,34; ječmena 2,30 — lani 1,51; ovsa 4,50 — lani 3,89; turščice 29,58 — lani 25,68. Iz tega razvidimo, da so imeli povsod razen na Francoskem prav dobro žitno letino. Nam so se zdaj odprle bolgarske žitnice, da se lakote ni prav nič bati.

Iz Nemčije poročajo, kako se je med vojsko delo na polju opravljalo. Lani se ni dosti poznalo, da je na stotisoče mož in fantov na vojski. Kar jih je ostalo, so dobro prijeli; ženske so pomagale — in šlo je. Prvi mesec je bilo zadosti, ljudi samo opomniti na veliko dolžnost do domovine, da so napeli vse moči. Ko so pa letos pobrali skoro vse moške, ko so morali hlapci,

vozniki in delavci na vojsko, so mali posestniki se izhajali; pri velikih posestvih, ki že tako varčujejo z dragimi delavskimi močmi, je šlo prav težavno. Mnogo del se ni moglo opraviti. Prstnino so zaradi pomladnih mrazov le pozno okopali in osuli; potem je bila suša in je vse delo skupaj pritisnilo. Zdaj se prav pozna, da ženske vpo-klicanih vojakov dobivajo znatne podpore. Popred so (v Nemčiji) kaj rade pomagale na polju; vsako delo jim je bilo prav, z vsako hrano in vsako obleko so bile zadovoljne. Odkar je pa vojska in dobivajo znatno podporo, pa nekatere ne marajo za delo. Ves nevoljen pravi sedaj nemški veleposestnik, da je ta darežljivost in dobrotljivost prepogosto le lenobo podpirala, kar se včasih tudi pri nas pozna.

Na Nemškem so v zadnjem času izdali več ostrih odredb. Prepovedalo se je smetano prodajati. Le kdor maslo dela, jo sme še kupiti. Mleko ali smetana se ne sme več rabiti za napravo čokolade. Prepovedano je mleko rabiti pri peki kruha. Ker je mleko zelo potrebna hrana, naj se kolikor mogoče za hrano ljudi porabi. Pred mesecem je smel vsak kmet 100 kg fižola poljubno prodati. Zdaj je to dovoljenje preklicano.

Mali otroci imajo v Berlinu pravico dobiti vsak dan en liter mleka; isto množino dobe doječe matere. Otroci od 1. do 4. leta dobe tričetrt litra, dalje do štirinajstega leta pa le pol litra mleka na dan.

Na Nemškem si vojsko izkoriščajo na ta način, da z vojnimi ujetniki delajo ceste, sušijo močvirja, napravljajo kanale in druga zelo koristna dela; posameznik pa težko dobi vojnega ujetnika, da bi mu pri delu pomagal. Ne dobe jih lahko veleposestniki, ki bi jih včasih vzeli po več sto skupaj.

Težave zaradi vojske niso le pri nas, ampak po celem svetu; navadno drugod še hujše, kakor pri nas. Trgovina povsod peša; vsak se zadovolji z najpotrebnejšim. Le moda in modne norosti še cveto — osobito po mestih. Še celo pri nas na deželi se vidi včasih preveč razkošja v obleki. Taka prešerna zunanost zlasti sedaj v vojnem času — precej pokaže, kakšnega duha je Evina hči.

Po mestih so hudi, ker je tako malo jajc. Marsikatera imenitna gospa misli, da imajo kmečke gospodinje cele koše jajc v kaki rezanici spravljene. Kje bi bila drugače jajca? ... Jeseni se kokoši ogolijo. Nesti začno tem pred, čim več se jim žita poklada. Žita za pute letos ni, torej ne more jajc veliko biti.

Prav hudo je kmete zadelo zadnje dežveje. Zunaj je še veliko prstenine in vse listje; drv povsod primanjkuje. Še hujše je bilo na Nemškem zadnji teden oktobra, ko je zapadel debel sneg in je bilo skoro devet stopinj mraza. Tam imajo še skoro polovico krompirja zunaj; tak krompir bodo pokrmili ali pokuhali. Zdaj je tudi tam mraz ponehal.

Goveja živina je imela pretekli teden navadne cene; prešiči so šli malo nazaj.

Na Nemškem je vlada določila najvišje cene za maslo 4 M 80 pf. za kg, po našem čez 6 k. Vsled tega so šle cene ma-

sla tudi pri nas nazaj. Letos nam višjih cen pri maslu ni pričakovati. Če se iz Bulgarije in Rumunije mnogo koruze za naše prešiče pripelje, bo tudi mast cenejša postala.

Rjavenje vina.

Letošnja jesen je bila po večini deževna in grozdje je pričelo vsled tega v zadnjem času pred trgatvijo gniti.

Tudi med trgatvijo je večkrat nagajal dež, tako da ni bilo mogoče povsem vestno gnilega grozdja, oziroma gnilih jagod odbirati, kakor bi bilo treba. Tudi je gotovo malokdo žveplal mošt, kar je v tem slučaju zelo priporočljivo.

Zato je letos pričakovati, da bo vino sploh močno rjavelo.

Kaj imenujejo rjavenje vina, je večini vinogradnikov že znano.

Vino, ki je podvrženo tej bolezni, je po kipenju v sodu še svetle barve. Kakor hitro pa pride v dotiko z zrakom, n. pr. če ga pretočimo ali nastavimo, ali če ni v prav polnem sodu, potem izpremeni barvo, to je postane bolj temno in se noče učistiti. Pozneje postane rjavo in včasih celo tako gosto, da ni za rabo. V poletnem času pa tako vino, če ni pravočasno pretočeno in če ni z njim pravilno ravnano, prav rado zavre in se pokvari.

In vendar se da rjavenje vina in z njim združena nevarnost, da se vino pokvari, prav lahko odpraviti.

Zato naj bi vsi vinogradniki, vinotržci, gostilničarji in vsi drugi, ki imajo z vinom opraviti, uvaževali sledeči strokovni nasvet.

Mlado vino kaže letos na vsak način pred Božičem pretočiti in pri tem zažveplati.

Predno vino pretakamo, najbolje že sedaj po kipenju, je treba, da ga preizkusimo, je-li stanovitno ali če je rjavenju podvrženo in v koliki meri.

V to svrhu vzamemo iz vsakega sode kozarec vina in ga pustimo odprtega vsaj dva dni stati, najbolje kar na dotičnem vinskem sodu.

Če po preteku tega časa vidimo, da je vino ostalo tako, kot je bilo poprej, oziroma da se je začelo od vrha dol čistiti, potem je to znamenje, da vino nima nagnjenja k rjavenju. Takega vina ni ravno treba žveplati; priporoča se pa vendar, da se pri prvem in drugem pretakanju nekoliko zažvepla. En tenek, asbestni trak žvepla zadostuje za bariglo (6 do 7 hl) vina.

Kadar mislimo tedaj vino pretočiti, si pripravimo dober, snažen sod, dobro ga pomijemo in nato v njem zažgemo toliko trakov na žici obešenega asbestnega žvepla, kolikorkrat 6 hl sod drži.

Več pa kot tri do štiri trakove natenkrat ni priporočljivo zažgati, ker sicer žveplo v takem slučaju nepopolno pogori.

Če je sod velik in je tedaj treba žvepla več zažgati, zažgemo ga dva- do trikrat, vselej samo po tri trake.

Koj nato, ko je vse žveplo v sodu porabljeno, začnemo vanj pretakati vino in ko je sod do vrha poln, ga zamašimo.

Pred pričetkom spomladi, tedaj me-

seca svečana ali sušca, pretočimo vino na ta način še enkrat.

Nekaj drugega je, če postane vino, ki smo ga dali v kozarec »na probu«, po preteku dveh dni bolj temne, rjave barve, ali pa če se celo zgosti in izloča rjavkasto, oziroma rjavordečkasto blato.

V tem slučaju je vino bolno in ga je treba močno zažveplati, da se ne pokvari.

Če postane vino v kozarcu le bolj temne, to je temnorumene ali rjavkaste barve, potem zadostuje, ako pri pretakanju zažgemo v sodu na vsakih 300 litrov en asbestni trak žvepla.

Ako pa se vino obenem zgosti in prične izločevati rjavkasto blato, obenem pa se prikažejo na površju vina neki mastni madeži, tedaj je v njem veliko škodljivih glivic, ki bi ga gotovo popolnoma pokvarile. Da se to ne zgodi, ga moramo močno zažveplati, to je vzeti na vsakih 100 do 150 litrov vina en asbestni trak žvepla.

Rjavenju podvrženo vino pa pretakamo vedno tako, da pride čim manj mogoče z zrakom v dotiko, tedaj najbolje iz sode v sod in s pomočjo vinske pumpe.

Kdor pa je zamudil vino žveplati pri pretakanju ali ga je žveplal premal, tako da še ni stanovitno, ta naj mu dodene pozneje nekaj natrijevega bisulfita; ta prašek namreč žveplanje nadomesti. Na vsakih 100 litrov vina se vzame 3 do 5 gr natrijevega bisulfita, ki se razmeša v kozarcu vode, nalije v sod in tam dobro premeša. Seveda je treba tudi bolno vino spomladi še enkrat pretočiti, pri tem pa le malo zažveplati, zlasti če je po prvem pretakanju in žveplanju že stanovitno.

Močno žveplano vino diši v pričetku po žveplu (žveplenem dvokisu) in povzroča, v večji meri zaužito, glavobol.

V nekaj tednih se pa ta duh zopet iz vina izkadi, oziroma v njem preustroji v drugo obliko in tako iz vina izgine.

Zato moramo žvepleno vino pustiti vsaj nekaj tednov (v prvem slučaju štirinajst dni, v drugem štiri tedne in v tretjem šest tednov) ležati, predno ga nastavimo za prodajo.

To velja zlasti za gostilničarje, ki pri polnjenju vino žveplajo, kajti vinogradnik ga itak na drobno letos ne bo prodajal.

Svetujem nujno vsakemu, ki ima z vinom opraviti, da se ravna po teh nasvetih, sicer zna utrpeti veliko škodo, ki bi pa bila posebno letos občutna, ko je vina malo in ko ima visoko ceno.

Vinarski nadzornik Skalický.

Tedenska pratika.

12. novembra.

1. Sv. Martin, papež in muč.
2. Sv. Livin, škof.
3. Sv. Patern, muč.
4. Sv. Ruf, škof v Avinjonu.
5. Sv. Nil Starejši.
6. Sv. Teodol, pušč.
7. Sv. Kunibert, škof.
8. Sv. Didak iz reda »Manjših bratov«.
9. Sv. Benedikt iz Beneventa na Neapoljskem in njegovl tovariši: Matevž, Izak, Janez in Kriten. Benedikt je odšel najpoprej v Rim, kjer je na gori sv. Silvestra živel kot puščavnik; pozneje je stopil v kamaldolski samostan. Vsled zahteve cesarja Otona III. se je podal Benedikt

svotimi tovariši leta 1001. v poljske dežele, kjer so se priučili slovanskemu jeziku in izpreobrnil velik Poljakov. Njihovi ostanki so bili hranjeni v Gnezn, odtod jih je leta 1039. z ostanki sv. Vojteha odpeljal v Prago češki kralj Bratislav I.
Solnce v. 7. u. 3 m. — z. 4. u. 25 m.
Luna v. 12. u. 33 m. — z. 9. u. 31 m.

13. novembra.

1. Sv. Stanislav Kostka, spozn., poglavitni patron Poljakov in zavetnik dijakov in poleg svetega Alojzija mladinski vzgled in vzor lepega nedolžnega življenja. Mnogo je revež trpel, ko je bil na Dunaju na stanovanju v hiši nekega protestanta. Ko je bil nedolžni mladenič za smrt bolan, gospodar ni pripustil, da bi prišel duhovnik s sveto popotnico na njegovo stanovanje. Bog je pa uslišal gorečo prošnjo svojega ljubljence: Poslal mu je angela, ki je ponoči prinesel mlademu bolniku sv. popotnico. Ohranil je do smrti krstno nedolžnost. Umril v Rimu leta 1568, star 18 let.

2. Sv. Evžen, škof v Toledu.
3. Sv. Arkadij.
4. Sv. Mitrij.
5. Sv. Hendulij, škof.
6. Sveta Enata, devica v Palestini.
- Solnce v. 7. u. 04 m. — z. 4. u. 24 m.
- Luna v. 1. u. — m. — z. 10. u. 52 m.

14. novembra.

1. Sv. Homobonus (latinska beseda pomeni: Dobri človek), patron trgovcev in obrtnikov, rojen v polovici XII. stoletja v Kremoni na Lombardskem, si je kot pošten trgovec pridobil nebesko kruno. Umril leta 1197.

2. Sv. Filemon.
3. Sv. Teodot.
4. Sv. Serapion, muč.
5. Sv. Klementin.
6. Sv. Hipacij, škof.
7. Sv. Jozafat Kunč, škof in muč.
8. Sveta Veneranda na Francoskem.
- Solnce v. 7. u. 06 m. — z. 4. u. 23 m.
- Luna v. 1. u. 20 m. — z. — u. — m.

15. novembra.

1. Sv. Leopold (staronemško ime pomeni: araber, pogumen; slovenski: Lavoslav), deželni patron na Zgornje- in Nižje-Avstrijskem. Od leta 1096—1136 je vladal kot mejni grof. Zaslovel je po svoji pobožnosti in modrosti, tako da si je pridobil pridevek »Pravični« ali »Pobožni«. S svojo vro soprogo Agnezo je dal zgraditi veliko šol, cerkva in samostanov, zato se slika tudi v vladarski obleki s cerkvice v roki.

2. Sv. Abib, sirski dijakon.
3. Sv. Sekund.
4. Sv. Mahut, angleški muč.
5. Sv. Superij, škof v Veroni.
6. Sv. Feliks, škof in muč.
7. Sv. Padvin, opat.
8. Sv. Veomad, spozn.
9. Sveta Jedert, devica.
- Solnce v. 7. u. 07 m. — z. 4. u. 21 m.
- Luna v. 1. u. 39 m. — z. 0. u. 08 m.

16. novembra.

1. Sv. Edmund, nadškof.

2. Sv. Marka, Rufin in Salerij (ali Valerij), mučeni v Afriki.

3. Sv. Evherij, škof.

4. Sv. Elpidij (ali Alpidij) in njegova tovariša: sv. Marcel in Sv. Evstahij, mučeni ob času cesarja Julijana Odpadnika.

5. Sv. Florin, spozn.

6. Sv. Fidecij (ali Fidencij), škof v Padovi.

7. Sv. Otmar, opat v zaslovelem švicarskem samostanu Sv. Gala.

8. Sveta Jedert je zavoljo svojih izrednih vrlin postala opatica v samostanu Elpadianu ter ondi vodila modro in spretno svoje podložne. Bog ji je dal dar prorokovanja. Umrila leta 1292.

Solnce v. 7. u. 09 m. — z. 4. u. 20 m.

Luna v. 1. u. 55 m. — z. 1. u. 22 m.

17. novembra.

1. Sv. Gregorij Čudodelnik, rojen v Novi Cezareji v Pontu. Starši so mu bili paganske vere; šolal se je pri slovitem Origenu. Postal je škof v svojem rodnem kraju, zaslovel po svojih nebrojnih čudežih in umrl leta 270.

2. Sv. Alej, lektor.

3. Sv. Zahaj, dijakno in njegovi tovariši.

4. Sv. Anijan, škof.
5. Sv. Hagon.
6. Sv. Ursin.
7. Sv. Gereon, stotnik, in somučenci.
8. Sveta Hilda, opatica.
9. Sveta Viktorija, muč.
10. Sveta Modesta, devica.
- Solnce v. 7. u. 10 m. — z. 4. u. 19 m.
- Luna v. 2. u. 10 m. — z. 2. u. 33 m.

18. novembra.

1. Obletnica posvečenja bazilike sv. Petra in Pavla v Rimu, ki jo je ob času cesarja Konstantina posvetil papež Silvester.

2. Sv. Odon, opat v slavnem benediktinskem samostanu Klunji (Clugny) na Francoskem, je zložil veliko duhovnih pesmi in sestavil več filozofičnih in bogoslovnih spisov. Živel 879—924.

3. Sv. Hezihij, vojak v Antiohiji.

4. Sv. Tomaž, menih, pomočnik zoper kužo in nalezljive bolezni.

5. Sv. Maksim, škof v Mogunciji.
6. Sv. Desatrij, muč.
7. Sv. Lambert, spozn.
8. Sv. Evgen, spozn.
9. Sv. Roman, muč., zaduščen v Palestini ob času cesarja Galerija Maksimijana.
10. Sveta Kapitolina.
11. Sveta Hilda, opatica (tudi 17. novembra se obhaja).
- Solnce v. 7. u. 12 m. z. 4. u. 18 m.
- Luna v. 2. u. 27 m. — z. 3. u. 42 m.

Najnovije z bojišč.

V Tirolah: Na hribu Col di Lana so se ljuto bojevali. Opoldne 7. nov. so vrh zasedli Italijani, zvečer so se morali pa našim umakniti. Na južni bojni črti pri Rivi artillerijski oženj.

Na Primorskem je bilo bolj mirno; 7. novembra so naše čete odbile v severnem odseku Doberdobske planote posamezne sunke.

Srbija: Na južnem delu reke Morave so Srbi izgubili mesti Trsenik in Kruševac. Bolgarska armada pridobiva ozemlje okrog Leskovca (južno od Niša). — Dne 7. novembra ujetih 4500 Srbov.

Na Ruskem so bili odbiti ruski napadi ob Ikvi, Korminu in pri Čartorisku.

To in ono.

V sodni dvorani. Sodnik: »Kaj veste o zatožencu?« — Priča: »Ne dosti, ker sem malo ž njim občeval. Dvakrat sem mu pač nekaj dal: enkrat tristo kron; drugič pa eno zaušnico — pa nisem nič nazaj dobil.«

Ustrašil se je. Brumen: »Kako je to, da žmahen nič več vina ne pije?« — Žljapah: »Gospod župnik mu je dejal, da bo moral na onem svetu toliko vode izpiti, kolikor bo tukaj vina popil — in to ga je ostrašilo!«

Godba na italijanskem bojišču. Godala: Puške, topovi vseh kalibrov, strojne puške, ročne granate, mine, ognjemeti. Glasovi: Šššš — žžžž — sss — rsk — fiju — — — bim — zrrr — bum — brum — šrum — trrrr — rrr — tok, tok, tok, tok — tak, tak, tak, tak.

Navada. Nedavno je prišel na dopust meščan iz Mainz-a. Po dolgih mesecih se je zopet vlegel v mehko posteljo na peresih; toda zaspati ni mogel. Kaj stori? Obleče se v svojo umazano obleko, kakor jo je imel v strelskem jarku, skoči v škornje, ter se zlekne po tleh. Zasnal je tako, da bi ga človek zavidal.

Vprašanja in odgovori.

M. G. S. Semič: 28. septembra t. l. je izšla dopolnilna določba, ki pojasnjuje in izpopolnjuje cesarsko naredbo z dne 12. junija 1915 o vzdrževalnih prispevkih in državnih podporah.

O vzdrževalnih podporah pravi določba takole: Da svojci invalidov še nadalje dobivajo vzdrževalni znesek, mora invalid vsak mesec dokazati, da ni zmožen zagotoviti jim zadosten zaslužek. Njegove vojaške vzdrževalne pristojbine se pri tem ne vpoštevajo. Ta dokaz mu zamore potrditi domače županstvo. Dalje mora z vojaškim spričalom dokazati, da je njegova delozmožnost vsaj za 20 odstotkov zmanjšana. Če iz vojaškega spričala to ni razvidno, se mora izkazati s spričalom okrožnega zdravnika. Iz tega je razvidno, da bo dobival Vaš mož državno podporo kot invalid, zraven pa teče tudi Vam še nadalje vzdrževalna pomoč, če se mož v resnici izkaže s tem, kar zgorajšnja naredba terjaja. Tudi se ni bati, da bi kaj nazaj terjali.

M. K. — Rudnavas: V Trst potovanje ni zabranjeno, samo da so potni listi v redu. Ako imate stalno službo v Trstu, kaže iti, drugače pa ne, ker novih uslužbenk zdaj ondi nihče ne sprejema.

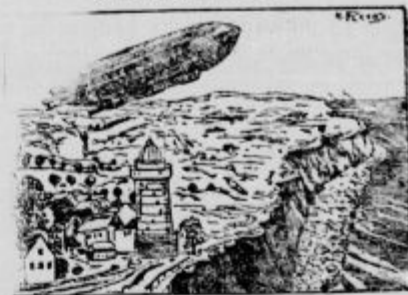
LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

- Brno, 27. oktobra: 60, 72, 23, 84, 86.
Trst, 3. novembra: 52, 80, 62, 19, 47.
Dunaj, 6. novembra: 29, 51, 90, 81, 71.

Bolečine kot vremenski prerok

niso nič izrednega. Cela vrsta ljudi je, ki vedo za ure naprej, kdaj bodo deževalo. Blizajoča se vremenska izprememba ima za posledico bolečine v udih, trganje ali bodenje in bi vsak, ki trpi na tem, gotovo rad izgubil ta dar prerokovanja. To se pa more doseči z masiranjem bolečih udov s Fellerjevim fluidom iz rastlinskih esenc z zn. »Elza-fluid« in kmalu ponehajo napadi bolečin. Za taka bolj lajšajoča vtiranja se »Elza-fluid« zelo priporoča in ga gotovo ni v sedanjem času sredstva, ki bi bilo v to svrhu bolj priljubljeno. V tem oziru se »Elza-fluid« ne more z nobenim drugim sredstvom nadomestiti. Med vsemi sredstvi za vtiranja je pa tudi najcenejše, ker stane 12 steklenic poštno prosto samo 6 kron. Edino pristen se naroča pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatrge št. 16 (Hrvatska). Istotako priljubljeno domače sredstvo so Fellerjeve lagodne odvajajoče rabarbara-krogeljice z zn. »Elza-krogeljice«, katerih stane 6 škatljic 4 K 40 vin. poštno prosto in Fellerjev močni črtnik zoper migreno z znamko »Elsa«, 1 karton 1 krona. — Fellerjev obliž za turiste zn. »Elza« v kartonih po 1 in 2 K hitro odpravi kurja očesa. (—c—)

SKRIVALNICA.

Kje sta paznika?

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.
Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsek, ki trpi na trajnem kašlju, lažje je obvarovati se bolezninega jozdravit.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronkijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno olehča naduha.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dobi v vseh lekarnah K. 14 -

Ovčjo volno

vseh vrst in vsako množino kupuje po najvišjih cenah: J. GROBELNIK, Ljubljana, Mestn. trg štev. 22.

500K

Vam plačam ako Vaših kurjih ošes, bradavic in trde kože tekem 3 dni s korenino, brez bolečin ne odpravi **RIA-BALSAM**.

Cena lončku s jamstvenim pismom K 1.-, 3 lončki K 2.50, 6 lončkov K 4.50.

Kemeny, Kaschan (Kassa) L, poštni predal 1212. Ogrsko.

Kuverte s firmo, - - pisma, - - račune itd - izvršuje natančno po naročilu : Katoliška : tiskarna : v Ljubljani.

Nadporočnik Anton Schlosser

pešpolka št. 47, prideljen domobranskemu pesp. št. 27, Ljubljana, je padel dne 30. avg. 1914. pri kraju Przemyslany. V svrhu, da se isti more proglasiti mrtvim, se prosijo priče, ki vedo za njegovo smrt, da nujno pošljejo v priporočenem pismu svoj naslov na 2383

stotnika PAVLA SCHLOSSER, Ruckerlberg pri Gradcu, Blumengasse 11.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE: ZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Starejši fant SODAR

ki bi opravljal vsa domača dela, se sprejme v službo pod „SODAR“ na upravo „Domoljuba“.

Za neko veliko tovarno orožja sem pooblaščen po Kranjskem in Sta- orehov, kostanjov, jerskem nakupovati **les** gabrov in belega jesena. Plačujem najvišje cene. Cenj. ponudbe z navedbo najnižjih cen in zadnje žel. postaje se prosí na P. Alešovec, Goriče p. Kranj. 2300

Slivovko (tudi kmečko blago) kakor tudi slivovk-raki kupi vsako množino tov. Edvard Schotz, Kralovo Polje p. Brnu, Mor. Vzorce z navedbo cene in množine naravn. na naslov. 2185

Sprejme se takoj vojaščine prost

hlapec

b konjem. Plača po dogovoru. IVAN OGRIN, Laverca pri Ljubljani. 2274

ČEVLJARSKI UČENEC

kateri se je dve leti učil in želi v obrti dobre izobrazbe, se sprejme pri JOSIPU KOLMAN, Bled 36, Gorenjsko. 2275

1 steklenica 2 kronl. Ceniki zastoni in franko.

Sprejme se takoj **VAJENEC** poštenih staršev za krojaško obrt pri Ivanu Peternal, Preska p. Medvođe. 2344

Le enkrat v življenju! 50.000 spalnih odej po K 3.50

za izvoz na Balkan doloceno, a radi nastale vojske pridrane, iz pristne turške Himalaya-voine, jako gorke, zelo pripr. za stmo, okoli 100 cm dolge, 120 cm široke, v krasnem crtnastem, močestnem s krasnimi barvanimi ornamentali se bodo samo se kratak čas prodane za polovično tovarniško ceno po K 3.50 komada. Če spalne odeje so vrstne dvakrat tega denarja in se dobe pri nas po tak senzacionalno nizkih cenah samo dokler je kaj zaloga.

1 komad Himalaya spalne odeje stane le . . . K 3.50
3 komadi Himalaya spalnih odej stane le . . . K 10.25
6 komadov Himalaya spalnih odej stane le . . . K 20.-

Samoprodaja po povzetu 2057
M. Swoboda, Dunaj III/2, Hiessgasse 13-104

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani
n. a. dež. živil. in restne, nezč. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173,400 838.-
Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48,732 622.78
V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička . . . K 432,232.66

Kder namerava skleniti življenjsko zavarovanje veljavno bkrati za vojno zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gar. imenovane podružnice.

Prospekti zastoni in poštne prosto.

Sposobni zas'opniki se sprejmejo po najugodnejšimi pogojl.

Marije Terezije cesta 12.

Edini slovenski zavod brez tujea kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom sgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pridelke, šita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oskrba doživlje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in uđnine, ki so znašale l. 1913 K 678.856.17, so poskočile koncem l. 1913 na K 735.147.17.

Tedaj, čimvveje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnanjelstvo, glavno poverjenielstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

Cene primerna, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Kako pozno je sedaj?

tako se sliši mnogokrat popraševati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je le slaba, netočna, vedno stoječa bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lastna znamka "IKO" najbolj zanesljiva ura.

Lastna znamka "IKO" najbolj zanesljiva ura.

- Št. 600 Zepna ura z radijem, ki se ponoči sveti K 8-40
- " 410 Nikel-, anker-, Roskopf ura " 4-10
- " 705 Roskopf ura, kolesje v kamnih tekoče " 5-50
- " 719 Srebrna rem. ura " 7-80
- " 720 Srebrna cilind. rem. ura " 9-70
- " 1450 Bela kovinasta verižica " 2-80
- " " nikelnasta " 1-
- " 916 Srebrna verižica " 3-20
- " 89 Double zlata verižica " 5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prestane, broške, obeske, zapetnice, savrsne verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustriranem ceniku z mnogimi podobami katerega zahtevajte zastonj in pošlino prostega.

Razpošilja se po povzetju ali pa če se denar vnapre, pošlje. Neugajajoče zamenjan. Vse ure so natančno preizkušene.

Ultima tovarna ur v Švici
H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1
1903 Nima nobene podružnice.

Prilagodimo cenjenemu občinstvu edino domačo trdko

IGN. VOK

špeciaina trgovina šivalnih strojev in koles.
Ljubljana, Sodna ul. 6,

Katera ima po ugodnih cenah in obrokkih od strokovnjakov priznanonajboljše šivalne strojeve v Evropi in to so »PFAFF« v veliki izbiri in zalogi. 1890

Pouk o vesenju vsak čas brezplačno. Prilidi posredovatelj se iščeje.

Ako naročite

in te nemudoma storite,
1 srečko avstr. rdečega križa, 1 srečko ogrskega rdečega križa, 1 srečko budimpeštanske bazilike, 1 dob. list 3% zemlj. srečk iz leta 1890, 1 dob. list 4% ogrskih hip. srečk iz leta 1884.
(Mesečni obrok za vsak pet srečk ozir. dob. listov samo 5 kron 12 zrebanj vsako leto, glavni dob. listi 830.000 kron)

dobite igralno pravico do dob. listov ene turške srečke v znesku do **4.000 frankov popolnoma zastonj!**

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

in razno blago pošilja po najnižjih cenah Jugoslovanstva razpošiljalna
R. STERMECKI v Celju štev. 305, Štajerska.
Zahtevajte zastonj omenj. s slikami šer. liš. soča stvar. Pri naročilih in Ameriki, Nemčiji in Balkanu treba denar naprej poslati.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi Lorelejskimi lasmi ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomeša, ki sem jo iznašla sama. To je edino sredstvo proti ispadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moških kreplje osepneje rast brade, in ze po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blek in polnost in jih varuje pred prezgodnjim osivljenjem do najviše starosti.

Lonček po 4, 8 in 10 kron.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvojih kamor je nastavljal vse naročila

Ana Csillag, Dunaj I, Kotnikarji II.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Ustanovljeno leta 1893.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošl.

5%

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice pošne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki predstavljajo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:

- Predsednik: Andrej Kalam, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.
- II. podpredsednik: Karol Poljak ml., tovarnar v Ljubljani.
- I. podpredsednik: Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, o. kr. profesor v p. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani; Ivan Delenc, o. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorčič, odvetnik v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remeo, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, o. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prot. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, o. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kršič, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Ljubljani; Ivan Klakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, o. kr. šn. rač. oficijal v Ljubljani; Avguštin Zajc, o. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

100 litrov zdrave domače pijače,

osvežajoče, dobre in šne gasode si lahko vsak sam priredi s malimi stroški. V receptu so snovi: 25 ananas, jabolčnik, grobnadina, malinevoe, poprova meta, muškataleo, pomerančnik, dišeča porta, vijšnjevoe. Ta pijača se lahko polsti različna hladna. Posimilja pa vroča mesto rumu in gnanja. Skaziti se ne more. Snovi s natančnim navodilom stanejo K 4-80 franko po povzetju. Na 5 takih porcij dodam sno povrhu. Za gospodarstva, tovarne, delavnice itd. neprocenljivo vrednosti, ker delarce za pijačo osveta in ne upijani, vsled česar ne izgube nič na svoji delazmočnosti.

Jan Grolich, drogerija „Pri angelu“, Brno 641, Morava. 1351

Proti okuženju

se le treba sedaj še posebno varovati, ker nastopajo vsakojake nalezljive bolezni, kot škriatice, kose, osepnice, kolera, legar. — Vsi led tega

na se uporablja

povsod, kjer se take bolezni širijo, dobro razkuzevalno sredstvo, katero naj bo vse v zalogi v vsakem gospodinjstvu. Najbolje razkuzevalno sredstvo sedanjosti je glijosom razkuzevanj prof. Löffler, Liebreich, Proksauer, di Vesten, Vas, Pfeiffer, Vertius, Perdik i. dr. nedvomno

LYSOFORM

ki je brez duha, nestrupen in cenen in se ga dobi v vsaki lekarni in drožeriji za ceno 90 vin. za izvirno steklenico (zelena stekl.). Učinek Lysoforma je točen in zanesljiv, vsled česar ga zdravniki pripravljajo za razkuzevanje boln. postelj, za ispiranje ran, oteklin, trigatorjev in za protiseptične obveze. 1448

Lysoformovo mlo

je šno toaletno mlo, ki vsebuje Lysoform in učinke prosepčno. Vporablja se lahko tudi pri najbolj občutljivi koži, celo pri otrocih. Stori kožo mehko in prožno in razširja jako dober dah. Zadošuje enkratni poskus in bodeš zatem vedno vporabljal to izvrstno mlo, ki je drago le za videz, pri vporabi pa šrdi dolgo časa. Cena mlo znaša K 1-30.

Lysoform s poprovo meto

je močno protiseptična ustna voda, ki odstranja slab dah in beli sobe in jih varuje. Vporablja se tudi lahko pri kašarsih vratu, kašlju in naboču za grgranje po zdravnikiem navodilih. Zadošuje par kapljic na kupo vode. Izvirna steklenica stane 1 krono 80 vin, na prodaj v vsaki lekarni in drožeriji. — Znanstvo knjigo po naslovom „Zdravje je in razkuzevanje“ pošlje zastonj in poštnine prosto

Kemik Hubmann,

referent Lysoformwerke, Dunaj XX., Petraschgasse 4.

Učenka

se sprejme v trgovino mešanega blaga pri JOS. VOKAČ, Trbovlje. 2276

DOBI SE V VSEH LEKARNAH!

Herbabny-jev podfosfornato-kisli Appeno-železni sirup

Ta je že 46 let uveden, zdravniško preizkušen in priporočen pravi sirup. Odstranjuje sluz, pomiljuje kašel in vsbuja sluz. Pospešuje prebavo in reditev in je izborno sredstvo za tvoritev krvi in kosti, posebno pri slabotnih otrocih.
Cena steklenici K 2⁵⁰, po pošti 40 vin. več za zavitek.

Herbabny-jeva aromatična esenca

Že 46 let preizkušena, lajša bolečine in krepi mišice. Lajša in odpravlja bolečino stanje v členkih in mišicah kakor tudi nervozne bolečine. Nadalje je preizkušena kot odlična in okrepujoča sredstvo pri velikih naporih.
Cena steklenici K 2[—], po pošti 40 vin. več za zavitek.

Edino izdelovanje in glavna razpošiljatelj: **Dr. Hellmannova lekarna „Zur Barmherzigkeit“** (Herbabny-jev nasl.) Kaiserstrasse Nr. 73-75. DUNAJ, VII./1.
V zalogi je že pri gg. lekarnarjih v Ljubljani, Beljaku, Celju, Celovcu, Črnomlju, Novem mestu, Reki, Savodnju, Št. Vidu, Trbižu, Trstu, Velikovecu in Volšperku.

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIŠNE BOLEZNI.
LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4
SEK. ZDRAVNIK PR. MARJ. DR. FR. DERGANČ

Gučjo volno

kupuje vsako množino za vojaške potrebščine po višji ceni kot vsak drug prekupec. — 1782

IVAN SAVNIK, Kranj (Gorenjsko.)

Izborno se je obneslo za vojake v vojski in sploh za vsakega kot najboljšo

bol oblažajoče mazanje

pri prehlajenju, reumatizmu, gihtu, influenci, prani, vratni in bolesti v hrbtu

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment.

Nadomestilo za Sidro-Pain-Expeller.

Steklenica kron. — 80, 1⁴⁰, 2[—].

Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Richter-ja lekarni „Pri siletem levu“, Praga, I., Elizabetna cesta 4.

Dnevno raspošiljanje.

Denarja ni

draginja je vedno večja, zaslužek pa majhen. Ako bode z malim trudom gotovo 10 K na dan zaslužiti, pošljite za pojasnilo v pisnu znakko za 10 vin. in svoj letančen naslov na:

JOSIP BRTIČ

Niška Bistrica 30, Nranjska.

Opravit je pripravne za moške in ženske.

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišajoča, izdatna in stredljiva, 5 kg vreča za poskušnjo K 12[—] post. prosto po povzetju. Pol kilograma prvovrstnega finega čaja za K 2⁴⁰ tudi 50 kom. rasl. lepih razglednic pošlje za K 1[—].

A. Schapira št. 473, izosa kave in čaja, **TISZABOGDANY**, Ungara.

Za suhe gobe

2017
in
domačo semensko deteljo
je vedno najboljši kupec
Franc Pogačnik v Ljubljani, Dunajska cesta 36
nasproti mitnici.

Zahtevajte

zastonj in poštine prosto moj glavni cenik s 4000 slikami ur, zlatnine in srebrnine, glasbil, predmetov iz usnja in jekla, potrebščin za gospodinjstvo in toaletu, orožja, municije itd.

Prva tovarna ur

Jan Konrad, s. Inkr. dvor. Brüx št. 781 (Češko).

Nikelnaste Roskopi-ure K 3⁹⁰, 4²⁰, 5[—], Srebrne K 8⁴⁰, 9⁵⁰. — Nikelnaste budilke K 2⁹⁰. Budilke z dvojnimi zvoncem K 4[—].

Pošilja se po povzetju. — Nikak riziko! Zamena je dovoljena ali denar nazaj!

Stanje vlog čez 23 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

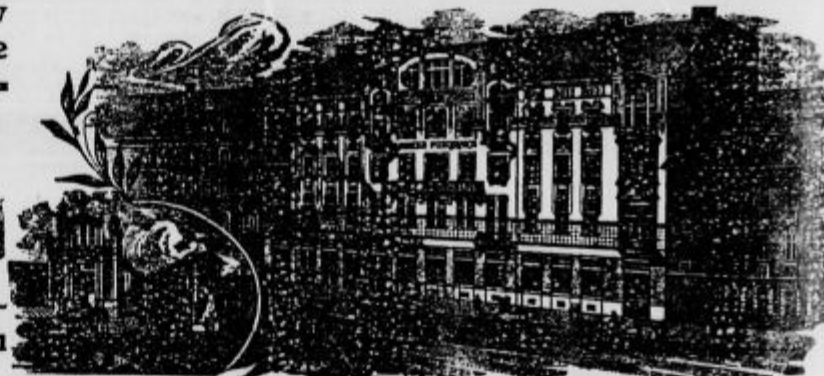
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 3/4 %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4⁷⁵ kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.